

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Α.Ε.Π.Π.)

6ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 19 Ιανουαρίου 2018 με την εξής σύνθεση:
Μιχαήλ Διαθεσόπουλος Πρόεδρος-Εισηγητής, Σταυρούλα Κουρή και Αγγελική Πουλοπούλου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 5-1-2018 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) - Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)/17/8-1-2018 και Ειδικό Αριθμό Κατάθεσης (ΕΑΚ) VI/3/8-1-2018 του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», διακριτικός τίτλος «...», νομίμως εκπροσωπούμενου

Κατά της αναθέτουσας αρχής «ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ», νομίμως εκπροσωπούμενης

Με την προδικαστική προσφυγή ο αιτών ζητά να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη υπ' αριθ. 160/2017 προκήρυξη ηλεκτρονικής ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση με χρήση της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ, για την ανάθεση «ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΦΑΓΗΤΟΥ» ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ (CPV 553220000-3), ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ 127.980,00 ΕΥΡΩ ΧΩΡΙΣ Φ.Π.Α. ΓΙΑ ΕΞΙ (6) ΜΗΝΕΣ, του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο», προκειμένου να αναμορφωθεί το ποσό της προϋπολογιζόμενης δαπάνης της σύμβασης, ώστε να καταστεί επαρκές για την πλήρη κάλυψη του κόστους εκτέλεσης αυτής, αλλά και να καταλείπει εύλογο περιθώριο εργολαβικού κέρδους για τον ανάδοχο. Η συζήτηση άρχισε αφού το Κλιμάκιο άκουσε τον Πρόεδρο-Εισηγητή.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. . Επειδή, για την άσκηση της Προσφυγής κατεβλήθη το κατ' άρ. 5 ΠΔ 39/2017 άρ. 363 Ν. 4412/2016 παράβολο, αφού ο προσφεύγων επισύναψε στο έντυπο της παράβολο με στοιχεία 18269222195803050026 και ποσού ευρώ 640,00, όπως και το έμβασμα πληρωμής του μέσω Τραπέζης Πειραιώς της 4-1-2018 και την τυποποιημένη εκτύπωση εκ του ηλεκτρονικού συστήματος της Γ.Γ.Π.Σ. περί πληρωμής του παραβόλου, η δε αρμόδια υπηρεσία της Α.Ε.Π.Π. βεβαιώνει τον έλεγχο και τη δέσμευση του παραβόλου.

2. Επειδή, η κατατεθείσα την 5-1-2018 Προσφυγή στρέφεται κατά εκτελεστής πράξεως της αναθέτουσας και συγκεκριμένα κατ' άρ. 29 παρ. 1 Ν. 4412/2016 προκήρυξης ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ήτοι κανονιστικής πράξεως με την οποία εκκινείται το προσυμβατικό στάδιο. Τούτο προκύπτει κατ' άρ. 29 Ν. 4412/2016 όπου προβλέπεται ότι «1. Στις ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμού που περιλαμβάνει τις πληροφορίες που ορίζονται στα Μέρη Β' και Γ' του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α', παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή. Στα έγγραφα της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές: α) καθορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης, περιγράφοντας τις ανάγκες τους και τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τα αγαθά, τα έργα ή τις υπηρεσίες της σύμβασης, β) προσδιορίζουν τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης, γ) αναφέρουν ποια στοιχεία της περιγραφής ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές. Οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι επαρκώς προσδιορισμένες, ώστε οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να προσδιορίσουν τη φύση και το εύρος του αντικειμένου της σύμβασης και να αποφασίσουν αν θα ζητήσουν να συμμετάσχουν στη διαδικασία. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης της σύμβασης ή, εάν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού χρησιμοποιείται η προκαταρκτική προκήρυξη,

Αριθμός απόφασης: 49/2018

από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αρχικών προσφορών ανέρχεται σε 30 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως 7 του άρθρου 28. 2. Αρχική προσφορά, η οποία αποτελεί τη βάση των επακόλουθων διαπραγματεύσεων, μπορούν να υποβάλλουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 84. 3. Εάν δεν ορίζεται άλλως στην παράγραφο 5, οι αναθέτουσες αρχές διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες τις αρχικές και όλες τις επακόλουθες προσφορές που υποβάλλουν, εξαιρουμένης της τελικής προσφοράς κατά την έννοια της παραγράφου 8, με σκοπό τη βελτίωση του περιεχόμενου τους. Οι ελάχιστες απαιτήσεις και τα κριτήρια ανάθεσης δεν υπόκεινται σε διαπραγματεύσεις. 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αναθέτουν συμβάσεις με βάση τις αρχικές προσφορές χωρίς διαπραγμάτευση, εφόσον έχουν αναφέρει στην προκήρυξη της σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ότι διατηρούν τη δυνατότητα να το πράξουν. 5. Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, οι αναθέτουσες αρχές εξασφαλίζουν την ίση μεταχείριση όλων των προσφερόντων. Για το σκοπό αυτό οι αναθέτουσες αρχές:... γ) παρέχουν, μετά τις αλλαγές αυτές, επαρκές χρονικό διάστημα στους προσφέροντες, ώστε να τροποποιήσουν και να επανυποβάλουν τροποποιημένες προσφορές, κατά περίπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 21, οι αναθέτουσες αρχές δεν αποκαλύπτουν στους λοιπούς συμμετέχοντες εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν διαβιβαστεί από υποψήφιο ή προσφέροντα που συμμετέχει στις διαπραγματεύσεις, χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών. 6. Οι ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση μπορούν να διεξάγονται σε διαδοχικές φάσεις, ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των προς διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή σε άλλο έγγραφο

Αριθμός απόφασης: 49/2018

της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει αν θα κάνει χρήση της δυνατότητας αυτής στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ή σε άλλο έγγραφο της σύμβασης. 7. Όταν η αναθέτουσα αρχή σκοπεύει να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις, ενημερώνει τους εναπομείναντες προσφέροντες και ορίζει κοινή προθεσμία για την υποβολή τυχόν νέων ή αναθεωρημένων προσφορών. Επαληθεύει ότι οι τελικές προσφορές πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις και συμμορφώνονται με τις διατάξεις του άρθρου 71, αξιολογεί τις τελικές προσφορές, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης και αναθέτει τη σύμβαση, σύμφωνα με τα άρθρα 85 έως 89. 8. Κατά παρέκκλιση των ως άνω οριζόμενων προθεσμιών, ειδικά στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων, ισχύουν οι προθεσμίες του άρθρου 121. ». Κατά το δε άρ. 121 παρ. 1 περ. β' ορίζεται ότι «Στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων κάτω των ορίων τηρούνται οι ακόλουθες προθεσμίες: β) Στην κλειστή διαδικασία και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής ανέρχεται σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης της σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ και η ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών των οικονομικών φορέων που έχουν προεπιλεγεί για την υποβολή προσφοράς ανέρχεται σε δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης υποβολής προσφοράς προς τους προεπιλεγέντες.». Εξάλλου, κατ' άρ. 120 παρ. 1 Ν. 4412/2016 ορίζεται ότι «Για συμβάσεις κάτω των ορίων, ως χρόνος έναρξης της ανοικτής διαδικασίας, της κλειστής διαδικασίας και της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, του ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμπραξης καινοτομίας, νοείται η ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης σύμβασης στο ΚΗΜΔΗΣ, σύμφωνα με το άρθρο 66». Εν προκειμένω, προσβάλλεται η προκήρυξη της Ανταγωνιστικής Διαδικασίας με Διαπραγμάτευση, με βάση τη χαμηλότερη τιμή της εγχώριας αγοράς και σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4412/2016, σε συνέχεια της υπ' αριθ. 983/19.12.2017 απόφασης της Διοικήτριας του Νοσοκομείου (ΑΔΑ: ΨΤΛΑ469067-6ΑΕ) σχετικά με τη διενέργεια ηλεκτρονικής ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση μέσω ΕΣΗΔΗΣ κατ' άρ. 29 Ν. 4412/2016, με τεχνικές προδιαγραφές σε εφαρμογή του ΠΠΥΥ 2014 εγκριθείσες με την υπ' αρ. 84/14-6-2016 Απόφαση Επιτροπής Προμηθειών Υγείας για την ανάθεση

Αριθμός απόφασης: 49/2018

των υπηρεσιών διανομής και παρασκευής φαγητού του Νοσοκομείου, με αριθμό εργαζομένων δεκαέξι (16) τραπεζοκόμους (επτά 8ωρης απασχόλησης και εννιά 4ωρης απασχόλησης), δύο (2) μαγείρους 6ωρης απασχόλησης και δύο (2) βοηθητικό προσωπικό μαγείρων 6ωρης απασχόλησης, για έξι (6 μήνες), προϋπολογιζόμενης δαπάνης 127.980,00 ευρώ χωρίς ΦΠΑ και 158.695,20 ευρώ με Φ.Π.Α. 24% που βαρύνει τον προϋπολογισμό του Νοσοκομείου καθώς και την υπ' αριθ. 4440/20-12-2017 Απόφαση Ανάληψης Υποχρέωσης (ΑΔΑ:6ΧΡ8469067-ΝΨΓ).

3. Επειδή, ειδικότερα, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι στην παραπάνω προκήρυξη περιέχονται όροι, που έχουν τεθεί κατά παράβαση των κανόνων του εσωτερικού και ενωσιακού δικαίου και δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, αφού, με βάση τις απαιτήσεις της αναθέτουσας Αρχής για τον αριθμό και το χρόνο απασχόλησης του προσωπικού του αναδόχου, αλλά και τις λοιπές δαπάνες που βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από τα οριζόμενα στις τεχνικές προδιαγραφές, ο προϋπολογισμός της διακήρυξης δεν επαρκεί για την κάλυψη του κόστους εκτέλεσης της σύμβασης, με συνέπεια να εμποδίζεται ή, άλλως, να δυσχεραίνεται ουσιαστικά η συμμετοχή του στον διαγωνισμό με την υποβολή προσφοράς η οποία να ανταποκρίνεται στις διατάξεις του νόμου, ενώ, σε κάθε περίπτωση, καλείται να συμμετάσχει σ' αυτόν κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς για τον προσφεύγοντα προϋποθέσεις. Αιτιάζεται ότι οι όροι 1, 4, 8, 9, 10, 12, 13 και 14, οι όροι του Παραρτήματος Α'-ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ-ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ 2.α, 2.β, 3, οι όροι του Παραρτήματος Β'-ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ άρ. 6, 7, ως και οι συναφείς όροι του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Γ'-ΤΕΥΔ..ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ, καθίσταται σαφές ότι ο ανάδοχος, όπως είναι εύλογο, υποχρεούται να τηρεί απαρέγκλιτα τις διατάξεις της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας και να καταβάλει στο απασχολούμενο προσωπικό εστίασης και διανομής φαγητού το σύνολο των αποδοχών που δικαιούται, πλέον των αναλογουσών ασφαλιστικών εισφορών, να παρέχει τις νόμιμες άδειες και γενικά να συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις του, ως εργοδότη, έναντι των υπαλλήλων του. Παράλληλα, εκτός από τις αποδοχές του προσωπικού και τις αναλογούσες επ' αυτών ασφαλιστικές εισφορές, το ποσό

Αριθμός απόφασης: 49/2018

της οικονομικής προσφοράς πρέπει να είναι επαρκές για την καταβολή των νόμιμων κρατήσεων, με τις οποίες βαρύνεται ο ανάδοχος, ώστε, μετά την αφαίρεση αυτών, αλλά και τον συνυπολογισμό του εκτιμώμενου κόστους διοικητικής υποστήριξης, του κόστους των υλικών, αναλωσίμων κ.λπ. που απαιτούνται για την εκτέλεση της σύμβασης, να απομένει εύλογο ποσό εργολαβικού κέρδους. Αυτό σημαίνει ότι, μετά την αφαίρεση των προβλεπόμενων κρατήσεων, του αναφερόμενου στην προσφορά κόστους διοικητικής υποστήριξης, του κόστους υλικών, αναλωσίμων κ.λπ., το εναπομένον ποσό της οικονομικής προσφοράς του υποψηφίου πρέπει να είναι ικανό να καλύψει το ελάχιστο απαιτούμενο εργοδοτικό κόστος (ΕΑΣΤΕ 1069/2009, 840/2008 κ.ά.). Περαιτέρω, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, που διέπει το σύνολο της διοικητικής δράσης, κάθε διακήρυξη δημόσιου διαγωνισμού πρέπει, ακόμη και αν ελλείπει σχετική ρήτρα, να ερμηνεύεται ως επιβάλλουσα στους διαγωνιζόμενους να τηρούν, κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς τους, τις κείμενες διατάξεις, μεταξύ των οποίων προέχουσα θέση έχουν οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας περί της κατώτερης νόμιμης αμοιβής της εργασίας και της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης. Αντίθετη εκδοχή, σύμφωνα με την οποία, ελλείπει σχετικής ρήτρας στη διακήρυξη, οι διαγωνιζόμενοι θα μπορούσαν να διαμορφώνουν την προσφορά τους και κάτω του ελάχιστου, κατά το νόμο, εργατικού κόστους, ο δε έλεγχος του στοιχείου αυτού δεν θα γινόταν κατά την κατάθεση των προσφορών αλλά μετά τη σύναψη της σχετικής σύμβασης, δεν παραβιάζει μόνον την αρχή της νομιμότητας της διοικητικής δράσης, αλλά δημιουργεί συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού και προσκρούει, για το λόγο αυτό και στις αρχές της ισότητας των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας (ΕΑΣΤΕ 840/2008, 791/2008), αφού οδηγεί σε μειονεκτική θέση τους καλόπιστους διαγωνιζόμενους, οι οποίοι διαμορφώνουν την προσφορά τους σεβόμενοι τις απαιτήσεις του νόμου και της διακήρυξης, ως προς ό,τι αφορά τους όρους αμοιβής και ασφάλισης του απασχολούμενου προσωπικού. Περαιτέρω, ότι γίνει δεκτό και από το Ελεγκτικό Συνέδριο, η υποβολή ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, εφόσον δεν αιτιολογείται επαρκώς, νοθεύει τον ανταγωνισμό και πλήττει την αρχή της ισότητας των συμμετεχόντων στους δημόσιους διαγωνισμούς, καθώς με τον τρόπο αυτό αποκλείονται οι λοιποί συμμετέχοντες κατά το στάδιο της οικονομικής

Αριθμός απόφασης: 49/2018

αξιολόγησης από τον διαγωνιζόμενο εκείνον, ο οποίος προσφέρει τις υπηρεσίες του αντί ασυνήθιστα χαμηλού τιμήματος, αναφορικά με τα κρατούντα στην αγορά για το οικείο είδος υπηρεσιών. Επίσης, η υποβολή της προσφοράς αυτής δύναται να πλήξει και το δημόσιο συμφέρον, στο μέτρο που ο ανάδοχος που έχει υποβάλει ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά και έχει επιτύχει την υπέρ αυτού κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού, ενδέχεται, κατά λογική ακολουθία, να επιχειρήσει κατά την εκτέλεση των υπηρεσιών να καλύψει τη ζημία που υφίσταται λόγω του ασυνήθιστα χαμηλού τιμήματος που λαμβάνει, με μείωση της ποιότητας ή και της ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (βλ. πράξη 240/2007 VI Τμ. Ε.Σ. Περαιτέρω, ότι έχει κριθεί σχετικά ότι είναι απορριπτέα, ως προφανώς ζημιογόνος, οικονομική προσφορά η οποία υπολείπεται του ελάχιστου κόστους μισθοδοσίας του προσωπικού που θα απασχοληθεί με την παροχή των ζητούμενων υπηρεσιών, όπως το κόστος αυτό προσδιορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία και τις συναφείς συλλογικές συμβάσεις εργασίας, με βάση τις οποίες πρέπει να ερμηνεύεται η διακήρυξη του διαγωνισμού (ΕΑΣΤΕ 135/2011, 136/2011, 1122/2010, 1255/2009, βλ. και ΕΑΣΤΕ 1344/2008, 1090/2006, πρβλ. ΣΤΕ 4058/2001, 805/2001). Υπ' αυτή την έννοια, δεν μπορεί να υποβληθεί παραδεκτή προσφορά από διαγωνιζόμενο, εφόσον, κατά το οικονομικό της σκέλος, δεν έχουν ληφθεί υπόψη, κατά τον υπολογισμό του ελάχιστου κόστους παροχής των ζητούμενων υπηρεσιών, οι αμοιβές του προσωπικού, όπως αυτές ίσχυαν κατά το χρόνο λήξης της προθεσμίας υποβολής των προσφορών, με βάση την οικεία συλλογική σύμβαση εργασίας (πρβλ. ΕΑΣΤΕ 134/2011, 873/2010, 628/2010). Συνεπώς, η ελάχιστη αφετηρία για τον υπολογισμό της προσφερόμενης τιμής δεν μπορεί να υπολείπεται του ελάχιστου νόμιμου εργοδοτικού κόστους, όπως αυτό διαμορφώνεται με την εν λόγω συλλογική ρύθμιση και τις λοιπές εφαρμοστέες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Περαιτέρω, όπως γίνεται δεκτό, ο απαιτούμενος από τους ανωτέρω παρατεθέντες όρους της διακήρυξης υπολογισμός, στις προσφορές των διαγωνιζομένων, ενός εύλογου ποσοστού διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, του κόστους των αναλωσίμων, των εργαλείων, μηχανημάτων κ.λπ., καθώς και των νόμιμων κρατήσεων, αποσκοπεί στην αναλυτική περιγραφή του κόστους παροχής των εργασιών, ούτως ώστε να είναι ελέγξιμο το ύψος της

Αριθμός απόφασης: 49/2018

οικονομικής προσφοράς σε σχέση με το αντικείμενο της υπηρεσίας. Έτσι, σύμφωνα με τη νομολογία της Επιτροπής Αναστολών του ΣΤΕ, στο εργοδοτικό κόστος «... προστίθεται υποχρεωτικά και το αναγκαίο επιπλέον κόστος παροχής της υπηρεσίας .... τούτο δε ευλόγως ώστε να αποτρέπεται αφενός η έμμεση καταστρατήγηση της επί ποινή αποκλεισμού ... υποχρεώσεως του αναδόχου να προσφέρει τιμή, η οποία καλύπτει πραγματικά και όχι πλασματικά το κόστος των αμοιβών και της ασφάλισης του προσωπικού και αφετέρου της επίσης επί ποινή αποκλεισμού τιθέμενης υποχρέωσής του να μην εφαρμόζει πολιτική τιμών κάτω του πραγματικού κόστους...» (ΕΑΣΤΕ 1255/2009). Τούτο, διότι όπως έχει κριθεί, «...η οικονομική προσφορά διαγωνιζόμενου δεν μπορεί, κατά κοινή αντίληψη, να συντίθεται μόνο από το κόστος της μισθοδοσίας του προσωπικού που θα απασχοληθεί στην παροχή των ένδικων υπηρεσιών φύλαξης, αλλά θα πρέπει να περιλαμβάνει και το λειτουργικό (διοικητικό) κόστος, καθώς επίσης και να καταλείπει και κάποιο περιθώριο κέρδους, ώστε να μη θέτει σε κίνδυνο την εκτέλεση της σχετικής σύμβασης...» (ΕΑΣΤΕ 328/2013 βλ. και ΕΑΣΤΕ 675/2002, 272/2008, 1257/2009, 1262/2009, 1297/2009, 1299/2009, 970/2010, 187/2013). Τέλος, ότι για τη διαμόρφωση της οικονομικής προσφοράς λαμβάνονται υπόψη και συμπεριλαμβάνονται σ' αυτήν οι νόμιμες κρατήσεις, με τις οποίες βαρύνεται ο ανάδοχος (βλ. μεταξύ άλλων ΕΑΣΤΕ 327/2010, 1257/2009, 1069/2009, 840/2008 κ.ά.). Επομένως, μετά την αφαίρεση των νόμιμων κρατήσεων (αλλά και των λοιπών στοιχείων κόστους που συνυπολογίζονται για τη διαμόρφωση της προσφοράς (εξοπλισμός, αναλώσιμα, είδη ατομικής υγιεινής, κόστος εγγυητικών επιστολών κ.λπ.), το εναπομένον ποσό της οικονομικής προσφοράς του υποψηφίου πρέπει να είναι ικανό να καλύψει το ελάχιστο απαιτούμενο εργοδοτικό κόστος. Προκειμένου ο ανάδοχος να έχει τη δυνατότητα να εκπληρώσει τις αναφερόμενες πιο πάνω υποχρεώσεις του και, φυσικά, να καλύψει το λειτουργικό κόστος παροχής των υπηρεσιών καθαριότητας αλλά και να αποκομίσει ένα εύλογο κέρδος, θα πρέπει το οικονομικό αντικείμενο του διαγωνισμού να είναι τέτοιου ύψους, ώστε, συνεκτιμωμένων των ανωτέρω στοιχείων, να επιτρέπει τη σύναψη σύμβασης η οποία θα καλύπτει το κόστος παροχής των ζητούμενων υπηρεσιών και επομένως δεν θα αποβαίνει οικονομικώς επιζήμια για τον ανάδοχο, δεδομένου ότι αυτός, σε αντίθετη

Αριθμός απόφασης: 49/2018

περίπτωση, δεν αποκλείεται να επιχειρήσει, κατά την εκτέλεση των υπηρεσιών, να καλύψει τη ζημία που υφίσταται λόγω του ασυνήθιστα χαμηλού τιμήματος που λαμβάνει, με μείωση της ποιότητας ή και της ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (βλ. πράξη 240/2007 VI Τμ. Ε.Σ.). Εν προκειμένω, ο προσφεύγων ισχυρίζεται πως με βάση τα τεχνικά και οικονομικά δεδομένα της προσβαλλόμενης υπ' αριθ. 160/2017 διακήρυξης, το απαιτούμενο ελάχιστο εργολαβικό κόστος υπερβαίνει το προϋπολογισθέν με τη διακήρυξη ποσό, που αφορά την παροχή υπηρεσιών διανομής και παρασκευής φαγητού στο Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο», όπως αυτό αποδεικνύεται από τους αναλυτικούς υπολογισμούς που περιλαμβάνονται στους πίνακες που ο προσφεύγων επισυνάπτει στην προσφυγή του με σημείωση ότι οι υπολογισμοί έχουν γίνει με βάση το κατώτατο νόμιμο ημερομίσθιο, ήτοι για εργαζόμενο κάτω των 25 ετών, το οποίο ανέρχεται σε 22,83 ευρώ. Όπως προκύπτει από τους υπολογισμούς που επικαλείται ο προσφεύγων, το ελάχιστο νόμιμο εργοδοτικό κόστος που απαιτείται για την εκτέλεση της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των νόμιμων κρατήσεων ανέρχεται σε 22.381,71 ευρώ μηνιαίως (= 21.924,33 + 457,38) υπερβαίνει δηλαδή το προϋπολογισθέν κατά το ποσό των 1.051,71 ευρώ ανά μήνα, ενώ σε εξάμηνη βάση ανέρχεται (χωρίς Φ.Π.Α.) στο ποσό των 134.290,28 ευρώ, έναντι των 127.980,00 ευρώ που έχουν προϋπολογιστεί, είναι δηλαδή συνολικά ανώτερο κατά το ποσό των 6.310,28 ευρώ. Επισημαίνει δε ότι οι υπολογισμοί έχουν γίνει βάσει της παραδοχής ότι όλοι οι εργαζόμενοι που θα απασχοληθούν είναι ηλικίας κάτω των 25 ετών (παροτι δεν ορίζεται κάτι τέτοιο από τη διακήρυξη), κάτι που σημαίνει ότι, σε διαφορετική περίπτωση, η παραπάνω διαφορά θα είναι ακόμα μεγαλύτερη. Τέλος, οι κρατήσεις έχουν υπολογιστεί επί της τιμής του μηνιαίου προϋπολογισμού ($21.330 \times 2,14432\%$). Σύμφωνα, δηλαδή, με όσα προαναφέρθηκαν, η ελάχιστη απαιτούμενη δαπάνη για την απασχόληση του αναγκαίου προσωπικού διανομής και παρασκευής φαγητού στο Νοσοκομείο, ανέρχεται, χωρίς Φ.Π.Α., στο ποσό των ($22.381,71 \text{ ευρώ} \times 6 \text{ μήνες} =$) 134.290,28 ευρώ [συμπεριλαμβανομένων των νόμιμων κρατήσεων ποσού ($457,38 \times 6 \text{ μήνες} =$) 2.722,30 ευρώ] ή, άλλως, στο ποσό των ($27.753,32 \times 6 \text{ μήνες} =$) 166.519,947 ευρώ, μετά του αναλογούντος Φ.Π.Α. 24%. Επομένως, με βάση την ανωτέρω αναλυτική παράθεση των υπολογισμών του κατώτατου

Αριθμός απόφασης: 49/2018

νόμιμου εργοδοτικού κόστους, όπως αυτοί προκύπτουν σύμφωνα με την κείμενη εργατική νομοθεσία, καθίσταται σαφές ότι η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της διαπραγμάτευσης, η οποία ανέρχεται, για τον προβλεπόμενο χρόνο ισχύος της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α., στο ποσό των 127.980,00 ευρώ ή, άλλως, στο ποσό των 158.695,20 ευρώ, μετά του αναλογούντος Φ.Π.Α. 24%, όχι μόνον δεν ταυτίζεται με το ελάχιστο νόμιμο εργατικό κόστος, συμπεριλαμβανομένου των νόμιμων κρατήσεων επί του ανωτέρω ποσού, αλλά είναι μικρότερη από αυτό, με συνέπεια να μην καταλείπεται κανένα περιθώριο υπολογισμού διοικητικού κόστους και κόστους αναλωσίμων, καθώς και ενός εύλογου (έστω και μικρού) εργολαβικού οφέλους. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, ο ανάδοχος βαρύνεται επιπροσθέτως με το κόστος έκδοσης εγγυητικών επιστολών (σελ. 2, 7, 11), οφείλει να καταβάλει κρατήσεις και τέλος χαρτοσήμου (σελ. 3, 8), να υπολογίζει εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους και εργολαβικού οφέλους (σελ. 7) και να παρέχει στο προσωπικό του στολή εργασίας (ένδυμα, υπόδημα, καπελάκι, σελ. 13), κατάλληλη εκπαίδευση σε πιστοποιημένο φορέα (σελ. 14) και κάθε άλλη δαπάνη που είναι αναγκαία για την καλή εκτέλεση της σύμβασης. Ενδεικτικά, σημειώνεται από τον προσφεύγοντα ότι για τα 29 άτομα που θα απασχοληθούν στο έργο απαιτούνται, με μια πολύ συγκρατημένη εκτίμηση του κόστους ($29 \times 2 =$) 58 στολές, αξίας ($58 \times 125,00$ ευρώ =) 7.250,00 ευρώ. Επιπλέον, επικαλείται ότι έχει πληροφορηθεί πως ένα εύλογο κόστος εκπαίδευσης του προσωπικού σε πιστοποιημένο φορέα ανέρχεται περίπου σε 65,00 ευρώ το άτομο, δηλαδή, σε ($29 \times 65,00 =$) 1.885,00 ευρώ για το σύνολο του προσωπικού. Αυτό σημαίνει ότι ο προϋπολογισμός του διαγωνισμού δεν επαρκεί για να καλύψει το συνολικό κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, όπως αυτό συντίθεται από το εργοδοτικό κόστος, τις νόμιμες κρατήσεις επί της αμοιβής του αναδόχου, το διοικητικό κόστος, το κόστος αναλωσίμων, και τις λοιπές συναφείς δαπάνες εκτέλεσης της σύμβασης, όπως αναφέρονται πιο πάνω, με συνέπεια να καθίσταται αδύνατη η υποβολή προσφοράς, η οποία επιτρέπει στον ανάδοχο να καλύπτει όλες τις προαναφερθείσες συμβατικές υποχρεώσεις του και να προσδοκά ένα εύλογο περιθώριο κέρδους. Αυτό όμως, δεν επιτρέπει την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, αλλά και αποβαίνει εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος, αφού ο ανάδοχος που τυχόν υποβάλει, παρά ταύτα, προσφορά

Αριθμός απόφασης: 49/2018

εντός των ορίων της προϋπολογιζόμενης δαπάνης, με σκοπό να μειοδοτήσει, είναι προφανές ότι, προκειμένου να αποκομίσει κέρδος, ούτε τις αμοιβές και τις ασφαλιστικές εισφορές του προσωπικού του θα καταβάλλει στο ακέραιο, αλλά ούτε και τη συμφωνημένη ποιότητα και ποσότητα υπηρεσιών θα παρέχει στο Νοσοκομείο. Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι ο προϋπολογισμός του διαγωνισμού, δεν είναι σύμφωνος με τους αναφερόμενους πιο πάνω όρους που με την ίδια διακήρυξη έχουν θεσπιστεί, αλλά και με τις διατάξεις του νόμου, στις οποίες αυτή παραπέμπει. Αυτό σημαίνει ότι η αναθέτουσα Αρχή, ορίζοντας μικρότερο προϋπολογισμό από αυτόν που πράγματι απαιτείται για την κάλυψη του κόστους εκτέλεσης της σύμβασης, με βάση τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας (και, όπου εφαρμόζεται του άρθρου 68 του Ν. 3863/2010), ενεργεί κατά τρόπο που αντιβαίνει στην αρχή της νομιμότητας αλλά και την υποχρέωσή της να διασφαλίζει τη διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας υπό όρους που εγγυώνται την ανάπτυξη θεμιτού και υγιούς ανταγωνισμού, όπως επιβάλλει, άλλωστε, και η ανάγκη προστασίας του δημοσίου συμφέροντος. Από την άλλη πλευρά, επειδή ο καθορισμός με τη διακήρυξη των ελάχιστων κατά τα άνω απαιτήσεων, διαθέτει κανονιστική ισχύ, πλην όμως όμοια ισχύ έχουν και οι όροι της διακήρυξης με τους οποίους καθορίζεται ο προϋπολογισμός του διαγωνισμού, είναι προφανές (και τούτο ανεξάρτητα από την αντίφαση και την αοριστία που προκαλείται σχετικά με την πραγματική βούληση της αναθέτουσας Αρχής) ότι οι υποψήφιοι, προκειμένου να μην αποκλειστούν από το διαγωνισμό, είναι υποχρεωμένοι να ενεργήσουν κατά παράβαση του νόμου, υποβάλλοντας οικονομικές προσφορές, οι οποίες δεν καλύπτουν το ελάχιστο νόμιμο κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, ενώ, αν υποβάλουν προσφορά που καλύπτει το εν λόγω κόστος, τίθενται εκποδών του διαγωνισμού, λόγω υπέρβασης της προϋπολογιζόμενης δαπάνης. Για το λόγο αυτό, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι επιβάλλεται να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη διακήρυξη κατά το μέρος που πλήττεται με την παρούσα, προκειμένου να αναπροσαρμοστεί από την αναθέτουσα Αρχή, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη του διαγωνισμού σε ποσό το οποίο θα επιτρέπει την υποβολή οικονομικών προσφορών που καλύπτουν το ελάχιστο απαιτούμενο κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, όπως επιβάλλουν η αρχή της νομιμότητας και του υγιούς ανταγωνισμού, αλλά και η υποχρέωση προστασίας του δημοσίου συμφέροντος.

Αριθμός απόφασης: 49/2018

4. Επειδή, η αναθέτουσα με τις με αρ. πρωτ. 676 από 15-1-2018 Απόψεις της ενώπιον της ΑΕΠΠ ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων, κατά την κατάρτιση του πίνακα με τον οποίο στοιχειοθετεί τους λόγους της προσφυγής του, έλαβε υπόψη του ημερομίσθιο υπολογισμού 25,28 αντί 22,83 ευρώ Επιπλέον, ότι ο συγκεκριμένος προσφεύγων είχε υποβάλει προσφορά στην προηγούμενη υπ' αρ. 77/2017 διακήρυξη του νοσοκομείου για το ίδιο συμβατικό αντικείμενο και ανεδείχθη τελικώς ανάδοχος, με απασχολούμενο κατά τις απαιτήσεις της προηγούμενης διακήρυξης προσωπικό 16 τραπεζοκόμων, εκ των οποίων οι επτά 8ωρης και οι εννέα 4ωρης απασχόλησης, 2 μαγείρων 6ωρης απασχόλησης και 2 ατόμων βοηθητικού προσωπικού μαγείρων 6ωρης απασχόλησης για 4 μήνες με αρχή γενόμενη την 1.10.2017 και προϋπολογιζόμενη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24% δαπάνη 105.796,80 ευρώ ή άνευ ΦΠΑ 85.320,00 ευρώ συνολικά και ανά μήνα άνευ ΦΠΑ 21.330,00 ευρώ ή 26.449,20 ευρώ ανά μήνα συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Ο δε νυν προσφεύγων, τότε, υπέβαλε προσφορά κάτω των ως άνω ορίων που έθετε η παραπάνω εκτιμώμενη αξία και συγκεκριμένα 21.329 ευρώ ανά μήνα χωρίς ΦΠΑ ή, ομοίως ανά μήνα, 26.447,96 ευρώ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Περαιτέρω, ότι είναι νόμιμη η οικονομική προσφορά ακόμη και με μηδενικό εργολαβικό κέρδος και διοικητικό κόστος, εφόσον αποσκοπεί στην αύξηση του κύκλου εργασιών και τη βελτίωση της φήμης της διαγωνιζόμενης επιχείρησης, όπως και την ωφέλεια από την εξοικονόμηση καταβολής των προβλεπόμενων από τον νόμο επιδομάτων σε περίπτωση απώλειας προσωπικού (ΕλΣυν Τμ. VI Πρ. 3134/2009), ενώ από τη ΣτΕ ΕΑ 328/2013 κρίθηκε ότι μπορεί ένας μετέχων να μη συνυπολογίσει στην οικονομική προσφορά του παρά το εργοδοτικό κόστος, αρκεί όταν του ζητηθεί να παράσχει διευκρινίσεις περί του πως θα εκτελέσει τις ζητούμενες υπηρεσίες, ενώ μνημονεύει και τη ΔΕφΘεσσ. Ασφ. 344/2012 κατά την οποία από κανένα στοιχείο του φακέλου της εκεί επίδικης υπόθεσης ή τα διδάγματα της κοινής περύρας συνάγεται ότι το ποσό που υπολογίστηκε στην εκεί εκδικαζόμενη υπόθεση ήταν ανεπαρκές για να καλύψει το πραγματικό κόστος, ώστε να συνάγεται ζημιογόνος εκτέλεση, αφού η εκεί παρεμβαίνουσα επικαλείτο ότι θα χρησιμοποιούσε την ήδη υπάρχουσα σε επάρκεια δομή της. Με τις από 16-1-2018 και με αρ. πρωτ. 904 Συμπληρωματικές της Απόψεις, η αναθέτουσα προσθέτει ότι οι προδιαγραφές του διαγωνισμού στα πλαίσια του ΠΠΥΥ έτους

Αριθμός απόφασης: 49/2018

2014 αναρτήθηκαν δύο φορές για διαβούλευση, χωρίς να κατατεθεί κανένα σχόλιο και ούτως εγκρίθηκαν με την 8^η/23-3-2016 (Θέμα 45ο) Συνεδρίαση Δ.Σ. της αναθέτουσας.

5. Επειδή, η Προσφυγή, στρεφόμενη κατά διαδικασίας που εκκίνησε με πρόσκληση δημοσιευθείσα στο ΚΗΜΔΗΣ την 22-12-2017 17PROC002478328 και στο ΕΣΗΔΗΣ την 22-12-2017 με συστημικό α/α 51468 υπάγεται, σύμφωνα και με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω στη σκ. 1, βάσει της κατά τα ως άνω εκτιμώμενης αξίας της Διακήρυξης και του χρόνου δημοσίευσης στο ΚΗΜΔΗΣ στο πεδίο εφαρμογής των οικείων διατάξεων του Βιβλίου IV Ν. 4412/2016 και συνεπώς στη δικαιοδοσία της Α.Ε.Π.Π., ως και την καθ' ύλην αρμοδιότητά της κατ' αρ. 345 παρ. 1 Ν. 4412/2016. Επιπλέον, η Προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως κατά το άρ. 361 παρ. 1 Ν. 4412/2016 και δη την περίπτωση (γ) (εν προκειμένω, ο προσφεύγων δηλώνει στην προσφυγή του ως χρόνο γνώσης την 3-1-2018), η οποία περίπτωση δεν διακρίνει αναλόγως ειδικότερου τύπου διαδικασίας ανάθεσης και συνεπώς ισχύει και για προσφυγές κατά προκήρυξης ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ενώ ο προσφεύγων χρησιμοποίησε το κατ' άρ. 8 παρ. 2 ΠΔ 39/2017 τυποποιημένο έντυπο, το οποίο νομίμως υπογράφηκε από τον Πρόεδρο διευθύνοντα σύμβουλο του νομικού προσώπου. Ο δε Προσφεύγων, έχει άμεσο, προσωπικό και ενεστώδες έννομο συμφέρον για την καταρχήν άσκηση της ως Προσφυγής, αφού με την ιδιότητά του ως επιχείρηση δραστηριοποιούμενη στον εν γένει κλάδο που αφορά το αντικείμενο της επίμαχης διακήρυξης, συνιστά προδήλως ενδιαφερόμενο προς ανάθεση σε αυτόν της συγκεκριμένης συμβάσεως, ενώ αυτονόητα θίγεται από τους προσβαλλόμενους με την Προσφυγή του όρους της Διακήρυξης και δη τον προϋπολογισμό αυτής, διότι, όπως ο ίδιος μάλιστα δηλώνει, είναι αδύνατον να υποβάλει προσφορά η οποία θα είναι σύμφωνη ταυτοχρόνως με τη διακήρυξη, αλλά και με τον νόμο και το εξ αυτού προκύπτον ελάχιστο κόστος, και έτσι αποκλείεται εξ αρχής από τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό. Η δε διατήρηση των προσβαλλόμενων δια της προσφυγής του όρων, θα οδηγήσει αναπόφευκτα είτε σε αποκλεισμό του από τον διαγωνισμό, αφού ακόμη και αν υποβάλει προσφορά αυτή θα πρέπει να απορριφθεί από την αναθέτουσα ως ανεπίτρεπτα χαμηλή και ως παραβιάζουσα το κατώτατο νόμιμο εργατικό και

Αριθμός απόφασης: 49/2018

κοινωνικοασφαλιστικό κόστος είτε η ίδια η εκ μέρους του υποβολή προσφοράς θα είναι δυσχερής, λόγω της εύλογης μη γνώσης του περί του αν συμμορφώνεται με τους όρους της υπό κρίση διακήρυξης (όπως αναφέρει ως τίτλο της η προσβαλλομένη, καίτοι συνιστά προκήρυξη του άρ. 29 παρ. 1 Ν. 4412/2016, υπέχουσα πάντως ίδιο ρόλο με αυτόν της διακήρυξης ανοικτού διαγωνισμού, σύμφωνα και με τα αναφερθέντα στη σκ. 1) ή τον νόμο και του τρόπου με τον οποίο θα αξιολογηθεί. Επομένως, ακόμη και αν υποβάλει προσφορά και ακόμη και αν αυτή είναι σύμφωνη με τους όρους της διακήρυξης περί προϋπολογισμού και επομένως ανώτατου ορίου οικονομικής προσφοράς, δεν είναι σαφές αν η προσφορά του θα συμμορφώνεται με τον νόμο ή τους λοιπούς όρους της διακήρυξης και πως θα αξιολογηθεί και η υποβολή αυτή θα είναι δυνατό να πιθανολογηθεί ως δυσχερής ή και άσκοπη, με πρόδηλη οικονομική ζημία για τον προσφεύγοντα. Περαιτέρω, δεν είναι, εξάλλου, δυνατό να ζητείται, όπως με τους προσβαλλόμενους όρους, από τους ενδιαφερόμενους για συμμετοχή να υποβάλουν τυχόν παράνομες προσφορές, οι οποίες ακόμη και αν τελικά το αποτέλεσμα της διαδικασίας συμβασιοποιηθεί υπέρ τους, η εκ μέρους τους εκτέλεση της σύμβασης θα είναι η ίδια παράνομη, ως παραβιάζουσα το κατώτατο εργατικό και ασφαλιστικό κόστος, με όποια εις βάρος αυτών, αλλά και της αναθέτουσας, επαπειλούμενη έννομη συνέπεια. Ούτως, μόνο του το γεγονός ότι η εκτιμώμενη αξία της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης είναι κατώτερη από το νόμιμο εργατικό και κοινωνικοασφαλιστικό κόστος ή είναι τόσο χαμηλή, ώστε ακόμη και αν τυπικά δεν είναι κατώτερη αυτού, αφήνει μηδενικό ή ιδιαίτερα μικρό περιθώριο για τον συνυπολογισμό του διοικητικού και λειτουργικού κόστους, ως και του εργολαβικού κέρδους, με αποτέλεσμα να διακινδυνεύεται τόσο ο υγιής ανταγωνισμός όσο και η ίδια η εν τοις πράγμασι συμμόρφωση με το κατώτατο εργατικό και ασφαλιστικό κόστος, συγκροτεί έννομο συμφέρον οιοδήποτε ενδιαφερόμενου για συμμετοχή στη διαδικασία οικονομικού φορέα, να προσβάλει τους οικείους όρους. Επομένως, η Προσφυγή πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω κατ' ουσία.

6. Επειδή, αλυσιτελώς η αναθέτουσα επικαλείται ότι οι προδιαγραφές έχουν εγκριθεί μέσω της προβλεπόμενης διαβούλευσης, και δη

Αριθμός απόφασης: 49/2018

χωρίς κατάθεση σχολίου, στοιχείο που ουδόλως εμποδίζει τον έλεγχο τους δια προδικαστικής προσφυγής (βλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 238/2017), πολλώ δε μάλλον όταν οι επικαλούμενες δια της προσφυγής παρανομίες αφορούν παραβιάσεις των αναγκαστικού δικαίου διατάξεων της ΕΓΣΣΕ και του άρ. 18 Ν. 4412/2016 και συγκεκριμένα ζήτημα παρανομίας του ίδιου του προϋπολογισμού της διαδικασίας, οπότε δεν χωρεί ούτως ή άλλως ζήτημα άποψης και προτάσεων εκ μέρους των ενδιαφερόμενων για συμμετοχή, αλλά η αναθέτουσα από μόνη της και δεσμίως οφείλει να λάβει υπόψη της τις ως άνω διατάξεις για την κατάρτιση της εκτιμώμενης αξίας. Ομοίως αλυσιτελώς προβάλλεται από την αναθέτουσα η συμμετοχή του νυν προσφεύγοντος και η κατακύρωση σε αυτόν προηγούμενης διαδικασίας, στην οποία υπέβαλε οικονομική προσφορά χαμηλότερη του επικαλούμενου εξ αυτού στη νυν εξεταζόμενη προσφυγή του, νόμιμου εργατικού κόστους. Τούτο, αφενός λόγω της αυτοτέλειας των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιας σύμβασης (βλ. ΣτΕ ΕΑ 1200/2007, 861/2007, 1273/2008, 198/2008, 1065/2007, 318, 668/2006, ΔΕφΑΘ 33/2015), κατ' αποτέλεσμα της οποίας και το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος κρίνεται αυτοτελώς ανά έκαστη διαδικασία και δεν αίρεται από τυχόν δεδομένα, παρανομίες ή χαρακτηριστικά των προσφορών τους σε έτερους διαγωνισμούς. Αφετέρου, διότι αντικείμενο της παρούσας εξέτασης δεν είναι ο έλεγχος νομιμότητας των προσφορών σε προηγούμενο περατωθέντα διαγωνισμό ούτε τυχόν μη ακύρωση παράνομης προσφοράς σε άλλον διαγωνισμό συνιστά λόγο κάλυψης ταυτόσημη στον επίδικο, η δε ταυτότητα προσώπου μεταξύ τότε προσφέροντος και νυν προσφεύγοντος είναι νομικά αδιάφορη. Εξάλλου, το επικαλούμενο εκ του προσφεύγοντος θέμα περί μη συμμόρφωσης του προϋπολογισμού με το κατώτατο εργατικό κόστος συνιστά όλως αντικειμενικό ζήτημα συμμόρφωσης με την κείμενη αναγκαστικού χαρακτήρα νομοθεσία, το οποίο κρίνεται επί των δεδομένων της εκάστοτε εξεταζόμενης περίπτωσης. Περαιτέρω, ομοίως αλυσιτελώς προβάλλονται από την αναθέτουσα οι οικείες δικαστικές αποφάσεις, των οποίων το σκεπτικό αναφέρεται είτε στη δικαιολόγηση ιδιαίτερα χαμηλών οικονομικών προσφορών είτε στην προσκόμιση δια διευκρινίσεων στοιχείων που αίρουν την τυχόν ασάφεια περί της βιωσιμότητας και του δικαιολογημένου αυτών, ήτοι αφορούν περιπτώσιολογικά δεδομένα και συγκεκριμένες διαφορές που προκύπτουν στο πλαίσιο της αξιολόγησης

Αριθμός απόφασης: 49/2018

επιμέρους οικονομικών προσφορών και ουδόλως δύνανται να δικαιολογήσουν την εκ των προτέρων θέσπιση ενός προϋπολογισμού διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, ο οποίος εξαρχής δεν επιτρέπει κατάθεση νόμιμων προσφορών ούτε επιμέρους δυνατότητες επιχειρημάτων, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να αποδεικνύονται, τυχόν προσφερόντων περί του δικαιολογημένου της ανά περίπτωση προσφοράς τους είναι δυνατόν να ληφθούν υπόψη ως γενικοί κανόνες διέποντες τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας διακήρυξης, εν αγνοία μάλιστα του αν τα ανά περίπτωση σχετιζόμενα με τα ως άνω επιχειρήματα δεδομένα θα συντρέχουν επί των όποιων προσφορών τελικά κατατεθούν, όταν αυτές αξιολογηθούν. Εξάλλου, ο προσφεύγων αιτιάται ότι όχι απλώς περιθώριο για εργολαβικό κέρδος και συνυπολογισμό του διοικητικού κόστους δεν καταλείπει η διακήρυξη, αλλά ούτε για την ίδια την κάλυψη έστω και μόνο του εργατικού και κοινωνικοασφαλιστικού κόστους.

7. Επειδή, ο εκ μέρους της αναθέτουσας υπολογισμός του εργατικού και λοιπού εργολαβικού κόστους κατά το στάδιο σύνταξης της διακήρυξης συνιστά ζήτημα εντελώς διαφορετικό από την εκ μέρους προσφέροντος σύνταξη της οικονομικής προσφοράς του, την εκ μέρους της αναθέτουσας κρίση περί ιδιαίτερα χαμηλής προσφοράς, τη δικαιολόγηση της οικονομικής προσφοράς εκ μέρους του προσφέροντος και την εκ μέρους της αναθέτουσας, ως και κατ' αποτέλεσμα της ΑΕΠΠ κατόπιν προδικαστικής προσφυγής ή των Δικαστηρίων κατόπιν άσκησης ενδίκου βοηθήματος προσωρινής ή οριστικής προστασίας, κρίση επί του νομίμου της οικονομικής προσφοράς. Η δε διαφορά εντοπίζεται στο ότι σε αντίθεση με όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις, που ερείδονται επί μιας συγκεκριμένης προσφοράς με συγκεκριμένη διάρθρωση προσωπικού και κοστολόγησης και ειδικές υποκειμενικές και περιπτώσιολογικές συνθήκες (πρβλ. ΔΕφΛαρ 19/2011) που επηρεάζουν το κόστος του συγκεκριμένου προσφέροντος (βλ. Αποφάσεις ΑΕΠΠ 235/2017 και 28/2018), στην περίπτωση κατάστροφης της εκτιμώμενης αξίας της διακήρυξης, η αναθέτουσα πρώτον δεν μπορεί να λάβει υπόψη της στοιχεία που σχετίζονται με υποκειμενικής φύσεως επικλήσεις που δύνανται να συντρέχουν στο πρόσωπο των προσφερόντων. Δεύτερον δεν πρέπει να επιλέγει μεθόδους και παραδοχές για τον

Αριθμός απόφασης: 49/2018

υπολογισμό του κόστους, οι οποίες μειώνουν την εκτιμώμενη αξία σε τέτοιο βαθμό, ώστε εν τοις πράγμασι να περιορίζεται ο ανταγωνισμός, να κατευθύνονται σε υπέρμετρο βαθμό οι επιλογές των οικονομικών φορέων ως προς τη διάρθρωση της προσφοράς τους, να τίθενται διακρίσεις εις βάρος ομάδων εργαζομένων η απασχόληση των οποίων θα είναι αδύνατη διότι θα αυξήσει το κόστος ή εις βάρος οικονομικών φορέων, οι οποίοι είτε προαποκλείονται λόγω της σύνθεσης του κόστους τους είτε κατευθύνονται σε συγκεκριμένη διάρθρωση της απασχόλησης του προσωπικού τους ή ακόμη και να καταλείπεται σοβαρό ενδεχόμενο για ανειλικρινείς προσφορές και κίνητρα για καταστρατήγηση των υποχρεώσεων της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας. Ούτως, προϋπολογισμοί διακηρύξεων, οι οποίοι είναι τόσο συμπιεσμένοι, ώστε να μην αφήνουν περιθώριο για εύλογο περιθώριο κέρδους, ρεαλιστική ενσωμάτωση των διάφορων πηγών διοικητικού-λειτουργικού κόστους ή ακόμη υποδεικνύουν στον ανάδοχο συγκεκριμένο τρόπο υπολογισμού της προσφοράς του (επί παραδείγματι με βάση απασχόληση εργαζομένων συγκεκριμένων ηλικιών και κατηγοριών και με συγκεκριμένο σύστημα και κατανομή της απασχόλησής τους), αντιτίθενται στις αρχές του αποτελεσματικού ανταγωνισμού, της ίσης μεταχείρισης, της αποφυγής των διακρίσεων, της αναλογικότητας, της προστασίας της απασχόλησης και της κοινωνικής ασφάλισης και κατ' αποτέλεσμα της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος που κατοχυρώνονται στο άρ. 18 παρ. 1-2 Ν. 4412/2016 κατά το οποίο «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων δεν γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή τους από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 3 έως 221) ή τον τεχνητό περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός θεωρείται ότι περιορίζεται τεχνητά όταν οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την αδικαιολόγητα ευνοϊκή ή δυσμενή μεταχείριση ορισμένων οικονομικών φορέων. Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών

Αριθμός απόφασης: 49/2018

σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων. 2. Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α΄. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους.”. Εξάλλου, το όποιο όφελος για το δημόσιο συμφέρον και την αναθέτουσα, από την επιπλέον του ευλόγου και ρεαλιστικού ορίου συμπίεση του προϋπολογισμού, αντισταθμίζεται με τη διακινδύνευση έως και έμμεση υποχρέωση των αναδόχων περί την εκ μέρους τους μη εκπλήρωση των εργοδοτικών τους υποχρεώσεων. Περαιτέρω, κατ’ άρ. 33 Ν. 4270/2014, η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, συνίσταται στη διαχείριση της περιουσίας και των υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, που περιλαμβάνει τους φυσικούς πόρους και τους δημοσιονομικούς κινδύνους της χώρας και πρέπει να διενεργείται με σύνεση και με γνώμονα την εξασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας. Εξειδικεύεται δε, στην αρχή της οικονομικότητας, σύμφωνα με την οποία τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των επιμέρους πολιτικών πρέπει να διατίθενται έγκαιρα, στην ενδεδειγμένη ποιότητα και ποσότητα, με την ελάχιστη δημοσιονομική επιβάρυνση και με τη χρήση των αναγκαίων μόνο διοικητικών πόρων, στην αρχή της αποδοτικότητας, σύμφωνα με την οποία πρέπει να τηρείται η βέλτιστη δυνατή σχέση μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των επιτυγχανόμενων αποτελεσμάτων και στην αρχή της αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με την οποία ελέγχεται η επίτευξη των συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν εκ των προτέρων οριστεί. Η τήρηση όμως της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης εντάσσεται στο ειδικότερο πλαίσιο της νομοθεσίας των δημοσίων συμβάσεων, σε ισορροπία με τις λοιπές αρχές που το διέπουν, όπως περιγράφονται στο ως άνω άρ. 18 Ν. 4412/2016 (συνδεομένης δε της επιμέρους μεταξύ τους σχέσης

Αριθμός απόφασης: 49/2018

με βάση το κριτήριο που θέτει η αρχή της αναλογικότητας) και πρωτίστως με αυτή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού που συνιστά το θεμέλιο της ενωσιακής προσέγγισης των δημοσίων συμβάσεων, ερμηνευτική ρήτρα για κάθε άλλη αρχή και κανόνα εντός του οικείου νομικού συστήματος και κύριο όχημα προώθησης της βιώσιμης κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης (βλ. Αποφάσεις ΑΕΠΠ 39, 120, 187/2017 και εκεί παραπεμπόμενη νομολογία). Περαιτέρω, η ως άνω αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης αντιμετωπίζει το δημοσιονομικό κόστος και επιβάρυνση ολιστικά, υπό την έννοια της συνολικής λήψης υπόψη της συνέπειας της ανά περίπτωση απόφασης της αναθέτουσας επί του δημοσίου συμφέροντος και την τελική επίπτωση στο δημοσιονομικό της αποτέλεσμα, σε σχέση πάντα και με την εκπλήρωση του διοικητικού και οργανωτικού της σκοπού. Ούτως, ένας ήσσονος σημασίας περιορισμός του κόστους δια της μη εύλογης μείωσης του προϋπολογισμού της διακήρυξης, ενδέχεται τελικά να επιφέρει στην αναθέτουσα πολλαπλά περαιτέρω κόστη και κίνδυνο στην εκτέλεση των εργασιών και του σκοπού της, όπως δια της μη προσέλκυσης φερέγγυων υποψηφίων αναδόχων, τη διάπραξη παραβάσεων της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας ή ακόμη και την παραβίαση εκ μέρους του αναδόχου των συμβατικών του υποχρεώσεων. Κατ' αποτέλεσμα, προφανώς η αναθέτουσα πρέπει να θέτει συγκεκριμένα ανώτατα όρια, δια της θεσπίσεως του προϋπολογισμού της διακήρυξης, στις οικονομικές προσφορές, πλην όμως τα τελευταία δεν πρέπει να είναι τόσο εξαντλητικά, ώστε εν τοις πράγμασι να μην δύνανται να καταλήξουν σε οιαδήποτε, μη αμελητέα, έκπτωση, κατάσταση που συνιστά σοβαρή ένδειξη ότι οι υποβληθείσες οικονομικές προσφορές είτε δεν είναι βιώσιμες είτε υποκρύπτουν κίνδυνο παράβασης των εργοδοτικών υποχρεώσεων και σε κάθε περίπτωση περιορίζουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Επομένως, ο προϋπολογισμός πρέπει να τίθεται όχι στο ελάχιστο δυνατό επίπεδο, αλλά σε ένα εύλογο ποσό που αντικατοπτρίζει, όχι την εκ των προτέρων άποψη της αναθέτουσας περί της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη βάσει τιμής προσφοράς, αλλά το ύψος που μπορεί να λάβει μια βιώσιμη και ρεαλιστική προσφορά κατά τη συνήθη εξέλιξη των πραγμάτων και υπό πραγματικές, βάσει και των διδαγμάτων της κοινής πείρας, συνθήκες διαμόρφωσης του κόστους, δηλαδή την εύλογη τιμή που, λαμβανομένων

Αριθμός απόφασης: 49/2018

υπόψη όλων των παραμέτρων της προκειμένης σύμβασης, θα προσέφερε σε καθεστώς ελεύθερου (δηλαδή χωρίς στρεβλώσεις, αλλά και χωρίς υποκρυπτόμενες καταστρατηγήσεις) πλην εφικτού και βιώσιμου ανταγωνισμού (ο οποίος προϋποθέτει και κάλυψη όλου του κόστους, αλλά και την αποκόμιση ευλόγου κέρδους) η μέση επιχείρηση του οικείου κλάδου κατά τον κρίσιμο χρόνο. Η δε όποια περαιτέρω μείωση του κόστους θα επέλθει, υπέρ της αναθέτουσας, από τον ίδιο τον ανταγωνισμό μεταξύ των διαγωνιζομένων, όπως θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο διεκδίκησης του συμβατικού αντικειμένου και συνεπώς το τελικό τίμημα, δεν θα προπεριγραφεί εξαντλητικά ή σχεδόν κατά πλήρη προσέγγιση εκ των προτέρων από την αναθέτουσα, αλλά θα αφευθεί προς διαμόρφωση από τις ελεύθερες δυνάμεις της αγοράς. Ο δε προϋπολογισμός της διακήρυξης θα θέσει το ανώτατο όριο ή άλλως το σημείο εκκίνησης αυτού του ανταγωνισμού, αποθαρρύνοντας έτσι αντανταγωνιστικές πρακτικές που παραβιάζουν τα άρ. 101 και 102 ΣΛΕΕ και αντίστοιχα και κατά κύριο λόγο τυχόν κινδύνους εναρμόνισης (που ένα ιδιαίτερα υψηλό άνω όριο προσφοράς υποκρύπτει) και τυχόν πολιτικές επιθετικής μείωσης τιμών (η οποία παρά τα βραχυπρόθεσμα τυχόν οφέλη της, θέτει σοβαρά μακροπρόθεσμα εμπόδια στον ανταγωνισμό). Αντιστρόφως, ενθαρρύνει τόσο την υποβολή όσο το δυνατόν περισσότερων προσφορών (συνθήκη, η οποία μειώνει τον κίνδυνο εναρμόνισης και ούτως, τελικώς αυξάνει την πιθανότητα μεγαλύτερης έκπτωσης), όσο και την εκ μέρους των μετεχόντων κατάρτιση ορθών, ως προς τον υπολογισμό του εργατικού και άλλου κόστους τους, οικονομικών προσφορών. Εξάλλου, η υποχρέωση λήψης υπόψη του διοικητικού κόστους και περιθωρίου κέρδους, ως και του ίδιου του καταρχήν του εργατικού κόστους, κατά τη σύνταξη των προσφορών (ΕλΣυν. Τμ. VI 2092/2011) δεν συνιστά απαιτούμενο μόνο των συμβάσεων του άρ. 68 Ν. 3863/2010, όπου απλώς υφίσταται ειδική νομοθετική πρόβλεψη, αλλά βάσει των προβλέψεων του άρ. 18 Ν. 4412/2016 καταλαμβάνει αυτονόητα προσφορές σε κάθε είδους συμβατικό αντικείμενο και ούτως και κατ' αποτέλεσμα και τη σύνταξη διακηρύξεων για κάθε αντικείμενο, ιδίως δε όπου η παρεχόμενη υπηρεσία είναι εντάσεως εργασίας, ήτοι στον μεγαλύτερο βαθμό της συνίσταται στην απασχόληση προσωπικού με σχέση εξαρτημένης εργασίας (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 675/2002, 272/2008, 1257, 1262, 1297 και 1299/2009, 970/2010). Συνεπεία όλων των ανωτέρω, η

Αριθμός απόφασης: 49/2018

αναθέτουσα κατά την κατάρτιση των εγγράφων της διακήρυξης έχει διακριτική ευχέρεια όπως προβεί σε υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας κατά τις ανάγκες της, τις απαιτήσεις της διακήρυξης, πλην όμως η ευχέρεια αυτή πρέπει να ασκείται εντός των νομίμων άκρων ορίων, η τυχόν υπέρβαση των οποίων ελέγχεται δια προδικαστικής προσφυγής (πρβλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 187/2017) και τα οποία όρια καθορίζονται μεταξύ άλλων από τις αρχές που θεσπίζει το άρ. 18 Ν. 4412/2016 και, όπου υφίστανται οι τυχόν ειδικότερες διατάξεις.

8. Επειδή, κατά τα παραπάνω, η εκτιμώμενη αξία της διακήρυξης θα πρέπει να ορίζεται σε ποσό τουλάχιστον ίσο με αυτό της ελάχιστης εύλογης, προ φόρων και κρατήσεων, προσφοράς (βλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 28/2018). Αυτή με τη σειρά της συντίθεται πρώτον από το εργολαβικό κόστος, το οποίο περαιτέρω συνιστά το άθροισμα του εργατικού κόστους, το οποίο απαρτίζεται από το κόστος μισθοδοσίας και ασφάλισης του απασχολούμενου στη σύμβαση προσωπικού, και του αναλογούντος στο συμβατικό αντικείμενο διοικητικού και λειτουργικού κόστους, και δεύτερον το περιθώριο ελάχιστου ευλόγου περιθωρίου εργολαβικού κέρδους, ενώ επιπλέον το ως άθροισμα (που συνιστά την ελάχιστη εύλογη καθαρή, μετά κρατήσεων, πλην φόρων, προσφορά) προσαυξάνεται κατά το ποσό εκείνο που θα αντιστοιχεί σε, πλην φόρων, κρατήσεις υπέρ τρίτων. Η δε παράμετρος του αντιστοιχούντος ανά περίπτωση φόρου, δεν θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, ούτε όσον αφορά την παρακράτησή του από το εργολαβικό τιμολόγιο, δηλαδή ως πηγή δαπάνης, άρα ποσό κατά το οποίο πρέπει να αυξηθεί η εκτιμώμενη αξία ούτε όμως όσον αφορά τις εκπτώσεις φόρου που κάθε επιμέρους κόστος συνεπάγεται, ως αντίστοιχη μείωση του καθαρού αποτελέσματος της εκμετάλλευσης (και επομένως της βάσης στην οποία θα υπολογιστεί ο φόρος). Τούτο, διότι ο φόρος, στην πραγματικότητα, δεν συνιστά λειτουργικό και οργανικό κόστος, αλλά υποχρέωση του οικονομικού φορέα προς το Δημόσιο ένεκα του συνολικού και τελικού αθροιστικού του εισοδήματος, και επομένως, ούτε η έκπτωση ή μείωση του συνιστούν οργανικό και λειτουργικό έσοδο. Εξάλλου, δεδομένου ότι η τελική εκκαθάριση του φόρου επέρχεται επί του συνολικού καθαρού αποτελέσματος, λαμβανομένων υπόψη διαφόρων παραμέτρων που υπερβαίνουν την κάθε επιμέρους δραστηριότητα, μεταξύ των οποίων και το υπό κρίση συμβατικό αντικείμενο και συνεπώς δεν δύναται

Αριθμός απόφασης: 49/2018

να συνδεθεί αιτιωδώς και αποκλειστικώς με το τελεταίο, είναι αδύνατον και εσφαλμένο να γίνει αναγωγή και επιμερισμός της όποιας φορολογικής επίπτωσης στα επιμέρους κονδύλια που συνθέτουν την εκτιμώμενη αξία της διακήρυξης (ούτως, επί παραδείγματι, αναλόγως τελικού φορολογητέου αποτελέσματος, η καταρχήν επί του τιμολογίου παρακράτηση φόρου, μπορεί κατά την τελική εκκαθάριση να επιστραφεί ή να συμψηφιστεί με άλλες υποχρεώσεις ή να μειώσει τον αναλογούντα σε τελική εκκαθαριστική ανάλυση φόρο που προστίθεται από άλλες κερδοφόρες δραστηριότητες και άλλου τύπου έσοδα, ενώ αντίστροφα ένα μειωτικό του καθαρού αποτελέσματος κόστος δύναται να μην καταλήξει σε ισόποση και αντίστοιχη μείωση του τελικώς οφειλόμενου φόρου). Κατ' αποτέλεσμα, η ως άνω ελάχιστην εκτιμώμενη αξία της διακήρυξης θα πρέπει να τίθεται σε ποσό μεγαλύτερο, από το εκτιμώμενο διαφορικό/αυξητικό (συνολικό) κόστος παροχής της οικείας υπηρεσίας, ως και το μέσο μεταβλητό κόστος, το οποίο εξάλλου συνδιαμορφώνεται από κάθε επιμέρους δραστηριότητα, άρα και το ανά περίπτωση συμβατικό αντικείμενο. Η δε παράμετρος του μέσου μεταβλητού κόστους, όσον αφορά το ζήτημα της πρόληψης αντανταγωνιστικών στρεβλώσεων μέσω της κατάρτισης της εκτιμώμενης αξίας διακήρυξης, συνεκτιμάται, υπό την έννοια ότι η αξία αυτή πρέπει να υπερβαίνει το μεταβλητό κόστος που συνεπάγεται η ανάληψη του συμβατικού αντικειμένου, η οποία λαμβάνεται ούτως υπόψη, και για τους σκοπούς του συγκεκριμένου τύπου ελέγχου, ως αυτοτελής οργανωσιακά, κοστολογικά και οικονομικά επιχειρηματική δραστηριότητα ("επιχείρηση"). Περαιτέρω, στην πραγματικότητα το ληπτέο υπόψη, για τους προκείμενους σκοπούς, μεταβλητό κόστος συμπεριλαμβάνει και το ημιμεταβλητό μέρος του έμμεσου κόστους, δηλαδή εκείνο που πραγματοποιείται και επομένως εξυπηρετεί ταυτόχρονα για περισσότερα κέντρα κόστους της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης, αλλά συγχρόνως φέρει μικτά στοιχεία σταθερού και μεταβλητού κόστους, υπό την έννοια ότι ναι μεν η μεταβολή, όχι όλου, αλλά μόνο ενός μέρους του είναι όντως ανάλογη της παραγωγής, πλην όμως σε κάθε περίπτωση επηρεάζεται με μια σχέση μερικής (κατά το μέρος που συνιστά όντως μεταβλητό) αναλογίας με την προκείμενη δραστηριότητα. Τα παραπάνω διασφαλίζουν την αποφυγή πολιτικής επιθετικής μείωσης τιμών (βλ. και Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 20ης Μαρτίου 2001

Αριθμός απόφασης: 49/2018

COMP/35.141 Deutsche Post AG, 2001/354, παρ. 10, πρβλ. ΔΕΕ, C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής [1991] ECR I-3359, παρ. 71-72, C-209/10 Post Danmark I [2012] Ψηφιακή Συλλογή ECLI:EU:C:2012:172, παρ. 44). Πρέπει, όμως, να ληφθούν υπόψη ως ένα βαθμό και στοιχεία του σταθερού κόστους, το οποίο εξάλλου εξυπηρετεί το σύνολο, άρα και την επιμέρους δραστηριότητα του οικονομικού φορέα και καλύπτεται από το διαφορικό έσοδο της τελευταίας. Τούτο, ώστε να κατοχυρωθεί η τήρηση των εργοδοτικών υποχρεώσεων, οι οποίες συγκροτούν την έτερη ληπτέα υπόψη στον προκείμενο τύπο ελέγχου παράμετρο, και η οποία διακινδυνεύεται εφόσον το διαφορικό έσοδο θα καλύπτει αποκλειστικά το μεταβλητό κόστος, καταλείποντας κίνητρο κάλυψης του σταθερού κόστους δια της παραβίασης των παραπάνω υποχρεώσεων. Εξάλλου, η προαναφερθείσα υποχρέωση υπέρβασης, κατά τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας, αυτού του παραπάνω καταρχήν ληπτέου υπόψη κόστους, συνιστά το ελάχιστο εύλογο περιθώριο κέρδους, το οποίο παρέχει και την οικονομική δικαιολόγηση της υποβολής προσφοράς και επομένως το έρεισμα για την κίνηση του ανταγωνισμού επί του συμβατικού αντικειμένου.

9. Επειδή, όσον αφορά το κόστος μισθοδοσίας, το οποίο αποτελεί και τη βάση για τον υπολογισμό του κόστους κοινωνικής ασφάλισης, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα. Παρότι ο εν τέλει ανάδοχος-εργοδότης δύναται αν επιλέξει μεταξύ περισσότερων δυνητικών διαρθρώσεων του τρόπου που θα απασχολεί και θα αμείβει το προσωπικό, η αναθέτουσα κατά την εκτίμηση του αρχικού κόστους, στο πλαίσιο εκ μέρους της κατάρτισης της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης οφείλει να λαμβάνει υπόψη μια σειρά από καταρχήν παραδοχές, οι οποίες θα υλοποιούν την κατά τα ως άνω, βλ. σκ. 7, αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και κυρίως την αρχή της οικονομικότητας, υπό την έννοια ότι θα εκφράζουν τον πλέον οικονομικό από πλευράς κόστους, πλην κατάλληλο και νόμιμο, σύμφωνα και με τις επιμέρους απαιτήσεις της διακήρυξης, τρόπο εκπλήρωσης του συμβατικού αντικειμένου (μεταξύ περισσότερων εκδοχών, οι οποίες επηρεάζουν το εργατικό κόστος), πάντα εντός των ρεαλιστικών πλαισίων που θέτουν τα διδάγματα της κοινής πείρας (και ούτως, δεν είναι δυνατόν να καταρτιστεί η εκτιμώμενη αξία βάσει ανέφικτων ή όλως απίθανων παραδοχών, καθώς σε μια τέτοια περίπτωση η

Αριθμός απόφασης: 49/2018

αξία αυτή θα είναι εσφαλμένη, μη βιώσιμη και μη επιτρέπουσα νόμιμες και μη αδικαιολογήτως χαμηλές προσφορές). Επομένως, η αναθέτουσα κατά τον υπολογισμό του οικείου κόστους μισθοδοσίας και ασφάλισης θα πρέπει να καταστρώνει ένα ελάχιστο σενάριο τέτοιου κόστους, το οποίο ελάχιστο καταρχήν κόστος θα προσαρμόζει εν τέλει, μέσω μιας μικρής πλην εύλογης προσαύξησής του, σε ρεαλιστικές συνθήκες, ήτοι στο ελάχιστο εύλογο εργατικό κόστος (συγκροτούμενο από το κόστος μισθοδοσίας και ασφάλισης). Κατά τον υπολογισμό του ως άνω ελαχίστου καταρχήν εργατικού κόστους, η αναθέτουσα οφείλει να λαμβάνει υπόψη ότι οι εργαζόμενοι θα απασχοληθούν αποκλειστικά για το διάστημα της οικείας σύμβασης, δηλαδή ότι η εργασιακή τους σύμβαση θα αρχίζει και θα λήγει με την αντίστοιχη έναρξη και λήξη της σύμβασής της με τον ανάδοχο (και ούτως δεν θα υπολογίζονται ως προσαυξήσεις του κόστους, συνθήκες, όπως η μεγαλύτερη τυχόν άδεια, η υποχρέωση λήψης κάποιων αδειών και εν γένει ο,τι προκύπτει από το γεγονός ότι η εργασιακή σύμβαση είχε τυχόν νωρίτερη έναρξη ή θα συνεχιστεί μετά τη λήξη του οικείου συμβατικού αντικειμένου). Περαιτέρω δεν λαμβάνεται υπόψη οποιοδήποτε επίδομα, προσαύξηση ή παροχή από ελευθεριότητα, δεν προκύπτει εκ του νόμου ως υποχρεωτικής φύσης, οι αποδοχές των απασχολουμένων υπολογίζονται με τις ελάχιστες νόμιμες αποδοχές, εκτός αν ανήκουν σε ειδικότητα που κατά σχετική ρύθμιση ή ΣΣΕ οι αποδοχές είναι μεγαλύτερες του βασικού μισθού (εφόσον η ειδικότητα αυτή είναι υποχρεωτικό επακόλουθο όρου της διακήρυξης) η δε απασχόληση του προσωπικού υπολογίζεται ότι θα διαρκεί όσο το νόμιμο ωράριο, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τυχόν υπερωρίες. Το ζήτημα του τρόπου υπολογισμού των αποδοχών είναι εξάλλου διάφορο από την τυχόν εκ του ΙΚΑ επιβαλλόμενη υποχρέωση ασφάλισης με βάση ημερομίσθιο για συγκεκριμένες κατηγορίες μισθωτών και εργατοτεχνιτών, αφού αυτό το κόστος συνιστά το μετά του κόστους αποδοχών συναθροιζόμενο κοινωνικοασφαλιστικό κόστος και ουδόλως ο τρόπος ασφάλισης στο ΙΚΑ συμπαρασύρει τον εργοδότη σε κάποια τυχόν υποχρέωση αμοιβής του εργαζομένου με συγκεκριμένο τρόπο. Περαιτέρω, δεν υπολογίζεται κόστος αναπλήρωσης μισθωτών λόγω λήψης κανονικής αδειάς, εφόσον η σύμβαση δεν θα διαρκέσει έως τη λήξη του έτους, καθώς κατά το άρ. 1 παρ. 3 Ν. 1346/1983, ο εργοδότης, αν η σύμβαση λήξει εντός του έτους και προ της

Αριθμός απόφασης: 49/2018

λήξης του τελευταίου δεν υποχρεούται σε πραγματική παροχή της άδειας, αλλά σε πληρωμή του αντιστοιχούντος ποσού κατά τον χρόνο λήξης της απασχόλησης. Για τον υπολογισμό Δώρων και επιδομάτων, η αναθέτουσα θα λάβει υπόψη της ως χρόνο έναρξης της απασχόλησης, αν δεν προκύπτει με σαφήνεια από τα συμβατικά έγγραφα ή από τυχόν λήξη της αμέσως προηγούμενης και νυν ενεργής σύμβασης, την ημερομηνία όταν κατ' εκτίμησή της θα έχει υπογραφεί σύναψη σύμβασης με τον ανάδοχο (εφόσον δεν προβλέπεται δήλη ημέρα έναρξης της υλοποίησης αυτής ή έναρξη μετά από περαιτέρω χρονικό διάστημα από την υπογραφή). Τα παραπάνω είναι άσχετα από την τυχόν, όπως εν προκειμένω υποχρέωση ανάλυσης του εργατικού κόστους από την πλευρά του αναδόχου με συγκεκριμένα προς συμπλήρωση πεδία (βλ. σελ. 7-8 προκείμενης Διακήρυξης), ζήτημα που αφορά τη δικαιολόγηση και διάρθρωση της οικονομικής προσφοράς από τους προσφέροντες και όχι αυτόν καθαυτόν τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας.

10. Επειδή δε, όταν αναθέτουσα υπολογίζει το εργατικό κόστος στο πλαίσιο της καταρτίσεως της εκτιμώμενης αξίας μιας διακήρυξης, και εφόσον η οικεία ανά περίπτωση επιμέρους εργασία δύναται να παρασχεθεί εναλλακτικά είτε με αμοιβή βάσει ημερομισθίου είτε με αμοιβή βάσει μηνιαίου μισθού, ο οικείος υπολογισμός εκ μέρους της θα πρέπει, βάσει και της δημοσιονομικής αρχής της οικονομικότητας που πρέπει να διέπει τις δημόσιες δαπάνες, να διενεργείται με βάση την παραδοχή αμοιβής με μηνιαίο μισθό. Και τούτο, διότι το σύστημα αυτό καταλήγει σε αθροιστικά μικρότερο εργατικό κόστος, άρα και μικρότερη επιβάρυνση επί της εκτιμώμενης αξίας της συμβάσεως (επί παραδείγματι ο κατώτατος μισθός άνω των 25 έτων, ήτοι 586,08 ευρώ, ισούται κατά την ισχύουσα ΕΓΣΣΕ σε 22,38655 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη άνω των 25 ετών, που ανέρχεται σε 26,18 ευρώ, ενώ όμως η μετατροπή του μισθού σε ημερομίσθια λαμβάνει χώρα με διαίρεση δια του 25 (ΑΠ 1741/1984) και επομένως, το αντιστοιχούν ημερομίσθιο βάσει μισθού είναι εξ ορισμού μικρότερο του αυτοτελώς οριζόμενου ημερομισθίου υπό το σύστημα της αμοιβής με ημερομίσθιο). Αυτό δεν σημαίνει βέβαια, ότι αποκλείεται ο ανάδοχος να επιλέξει να αμείβει το προσωπικό του με ημερομίσθιο, επιλογή η οποία συνεπάγεται, βέβαια, εκ μέρους του,

Αριθμός απόφασης: 49/2018

υποχρέωση σχετικής δήλωσης και λήψης υπόψη στον δικό του υπολογισμό του εργατικού του κόστους κατά την υποβολή της προσφοράς του. Αλλά, ότι η αναθέτουσα οφείλει να προβαίνει στην καταρχήν εκτίμηση του εργατικού κόστους, στο πλαίσιο της γενικότερης καταρχήν εκτίμησης του κόστους της σύμβασης για τον ανάδοχο, με βάση την παραπάνω περί μηνιαίου μισθού παραδοχή, ώστε το κόστος αυτός, το οποίο θα αποτελέσει και τη βάση για κάθε περαιτέρω προσαύξηση ώστε να καταρτιστεί ο τελικός προϋπολογισμός της διακήρυξης, να μην αυξηθεί υπέρμετρα (και κατ' αποτέλεσμα να μην αυξηθεί και δυσανάλογα και ο τελικός προϋπολογισμός). Τούτο, βέβαια, εφόσον οι ειδικότητες και οι ζητούμενες απαιτήσεις της διακήρυξης, ανά περίπτωση όντως οδηγούν σε χαμηλότερες μηνιαίες αποδοχές με το σύστημα μηνιαίου μισθού αντί του ημερομισθίου.

11. Επειδή, εν συνεχεία, στο παραπάνω εργατικό κόστος, που περιλαμβάνει και το αντιστοιχούν κοινωνικοασφαλιστικό, πρέπει να προστεθεί η εκτιμώμενη δαπάνη για διοικητικό και λειτουργικό κόστος που αντιστοιχεί στην εξυπηρέτηση και εκτέλεση του προκείμενου συμβατικού αντικειμένου. Αυτό συνίσταται πρώτον από τα τυχόν απαιτούμενα από τα έγγραφα της σύμβασης αναλώσιμα (τα οποία, ασχέτως της τυχόν υποχρέωσης εμφανίσεως του υπολογισμού τους στην οικονομική προσφορά για λόγους πληροφοριακούς και διευκόλυνσης ελέγχου της προσφοράς εκ μέρους της αναθέτουσας δεν αποτελούν αυτοτελές κονδύλι, αλλά μέρος του διοικητικού-λειτουργικού κόστους της σύμβασης, βλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 28/2018). Δεύτερον, την τυχόν δαπάνη για απόσβεση αξίας παγίων (στα οποία δύνανται να συγκαταλέγονται και ανά περίπτωση, τα έξοδα απόκτησης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ως και έρευνας και ανάπτυξης, αναλόγως αντικειμένου της σύμβασης) ή κεφαλαιουχικών μέσων, όπως εργαλεία, οχήματα, μηχανήματα, τεχνικά μέσα και εν γένει πόρους, οι οποίοι, ανεξαρτήτως αν αποκτηθούν επ' ευκαιρία της συμβάσεως ή ήδη βρίσκονται στην κατοχή του αναδόχου, και μεν θα παραμείνουν στην κατοχή του στο τέλος της σύμβασης, πλην όμως ένα μέρος ή ακόμη και το σύνολο της οικονομικής τους αξίας θα αποσβεσθεί στο πλαίσιο αυτής. Σημειωτέον, ότι όπου απαιτούνται τεχνικά μέσα και εξοπλισμός, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αν αυτά θα πρέπει να φέρουν χαρακτηριστικά τέτοια που θα απαιτούν

Αριθμός απόφασης: 49/2018

την το πρώτον απόκτησή τους (ιδίως όταν πρόκειται για στολές εργασίας ή άλλα φερόμενα επί των απασχολούμενων ή προσωπικής χρήσεως μέσα), αλλά και εκ φύσεως ανάλωση της όλης αξίας τους κατά την εκτέλεση της προκείμενης σύμβασης (όπως επί παραδείγματι, αν στο τέλος της σύμβασης θα έχουν υποστεί τέτοια αναμενόμενη φθορά ώστε να μην είναι επαναχρησιμοποιήσιμα ή φέρουν εκτυπωμένα πάνω τους σύμβολα της αναθέτουσας) και ούτως δεν θα μπορέσουν να ξαναχρησιμοποιηθούν από τον ανάδοχο στο πλαίσιο εκτέλεσης άλλης σύμβασης (το αν αυτός δύναται τυχόν να αναδειχθεί ανάδοχος σε μεταγενέστερη διαδικασία του ίδιου αντικειμένου με την ίδια αναθέτουσα και επομένως δεν θα χρειαστεί να αποκτήσει νέο σχετικό υλικό είναι αδιάφορο, διότι δύναται να συνιστά τυχόν επιχείρημα εκ μέρους προσφέροντος περί του ύψους της οικονομικής προσφοράς του και όχι επιχείρημα της αναθέτουσας, ώστε εκ των προτέρων να μην υπολογίσει το οικείο κόστος στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης). Ομοίως, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο αν η χρήση τους στο πλαίσιο της προκείμενης σύμβασης (ιδίως όσον αφορά οχήματα και τεχνικό εξοπλισμό) απαιτεί εκτεταμένες μετατροπές και εξατομίκευσημ όσο και αν αυτά, λόγω των απαιτήσεων της αναθέτουσας, θα πρέπει να φέρουν ειδικά χαρακτηριστικά τα οποία καθιστούν δυσχερή την επαναχρησιμοποίησή τους στο πλαίσιο άλλης σύμβασης με άλλη αναθέτουσα ή αν η χρήση τους στο πλαίσιο της προκείμενης σύμβασης θα είναι τέτοια ώστε να συνεπάγεται ένα μη αμελητέο κόστος αποκατάστασης (όπως καθαρισμού, εκτεταμένης επισκευής κλπ) για την επαναχρησιμοποίησή τους, το δε τελευταίο αυτό κόστος θα πρέπει να συνυπολογιστεί στο κόστος της σύμβασης. Τρίτον, θα πρέπει να προστεθεί και το τυχόν, αναλόγως του ειδικότερου αντικειμένου και της φύσης των τυχόν απαιτούμενων αναλωσίμων ή κεφαλαιουχικών μέσων η εκτέλεση του απαιτεί, κόστος αποθήκευσης, μετακίνησης ή τυχόν διανομής των παραπάνω αναλωσίμων ή τεχνικών μέσων που θα χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση της σύμβασης, όπως και τακτικής ή έκτακτης συντήρησης και επισκευών επί των τυχόν κεφαλαιουχικών μέσων, και το οποίο είναι διάφορο του κόστους εκ της απόσβεσης αυτών. Αυτό, καθώς η απόσβεση συνιστά την οριστική ανάλωση μέρους της συνολικής κεφαλαιουχικής αξίας του αγαθού, ως φυσική συνέπεια της ομαλής και συνηθισμένης χρήσης του, η οποία εν προκειμένω συνίσταται στην εξυπηρέτηση του επίμαχου συμβατικού

Αριθμός απόφασης: 49/2018

αντικειμένου, ενώ η συντήρηση, αποθήκευση, μεταφορές και οι επισκευές είναι έξοδα που αποτελούν προϋπόθεση για την ίδια τη χρήση του μέσου και την εκ μέρους του εκπλήρωση του τεχνικοοικονομικού του σκοπού (η οποία με τη σειρά της θα επιφέρει και την απόσβεση) και ουδόλως προσαυξάνουν ή συντηρούν στο ίδιο επίπεδο την ίδια την κεφαλαιουχική του αξία, παρά σκοπούν στη μη πτώση της σε σημείο πέραν της κατά τα ως άνω φυσιολογικής απόσβεσής της. Τέταρτον, θα πρέπει να συνυπολογιστούν τα τυχόν κόστη επίβλεψης, εποπτείας και ελέγχου επί της εκτέλεσης του συμβατικού αντικειμένου και του απασχολούμενου προσωπικού, τα οποία ναι μεν δεν συνιστούν, κατά κανόνα και εκτός αν άλλως ορίζεται τυχόν στα έγγραφα της σύμβασης (όπως, επί παραδείγματι, αν υπάρχει όρος περί ύπαρξης επόπτη σε συγκεκριμένες ώρες και ημέρες, κατά την εκτέλεση της σύμβασης, πράγμα που συνεπάγεται ότι το οικείο εποπτικό προσωπικό, αποτελεί απασχολούμενο στο πλαίσιο της σύμβασης, άρα και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το οικείο σχετικό με αυτόν εργατικό κόστος στο πλαίσιο του εργατικού κόστους του αναδόχου) τμήμα αυτού καθαυτού του εργατικού κόστους της σύμβασης, καθώς αφορούν συνήθως επιτελικό ή διευθυντικό προσωπικό που απασχολείται και σε άλλα καθήκοντα της επιχείρησης και έχει έναν ευρύτερο εντός αυτής ρόλο, πέραν του προκειμένου συμβατικού αντικειμένου. Σε κάθε όμως, περίπτωση η εκτέλεση του προκειμένου αντικειμένου δεν μπορεί παρά να προσαυξάνει και το διοικητικό κόστος της επιχείρησης βάσει της παραπάνω απαιτούμενης εποπτείας, αφού ούτως ή άλλως, το παραπάνω επιτελικό προσωπικό αναλώνει χρόνο για αυτήν (με αποτέλεσμα να αυξάνεται τυχόν το κόστος απασχόλησής του ή να αυξάνεται ο αριθμός του απαιτούμενου επιτελικού προσωπικού, στην επιχείρηση του αναδόχου). Στο ως άνω κόστος εποπτείας, πρέπει να συναθροιστούν και κάθε άλλου είδους, πλην αυτής καθαυτής απασχόλησης επιτελικού προσωπικού, έξοδα, όπως τεχνικών μέσων, υλικού, μετακινήσεων, οδοιπορικών κ.α., που η παραπάνω εποπτεία εκτέλεσης συνεπάγεται. Πέμπτον, θα πρέπει να συνυπολογιστούν και τα τυχόν κόστη λήψης εκ μέρους του αναδόχου υπηρεσιών από τρίτες επιχειρήσεις, για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου (όπως επί παραδείγματι, χημικές αναλύσεις ανεξάρτητου φορέα, διαρκής εκπαίδευση προσωπικού, ανανέωση πιστοποιήσεων κλπ). Έκτον και επιπλέον των παραπάνω αναφερθέντων, θα

Αριθμός απόφασης: 49/2018

πρέπει να συνυπολογιστεί μια εύλογη συμμετοχή του προκείμενου συμβατικού αντικειμένου στη διαμόρφωση του συνολικού και γενικού διοικητικού κόστους της επιχείρησης (διατήρηση εγκαταστάσεων, κεντρικής υποδομής, εξόδων κεντρικής διοίκησης, λογιστηρίου, μηχανοργάνωσης κλπ), δηλαδή αυτού που ναι μεν δεν συνέχεται με συγκεκριμένες, εκ των εγγράφων της σύμβασης προβλεπόμενες υποχρεώσεις του (όπως τα τεχνικά μέσα, εξοπλισμός, οχήματα, εποπτεία, λήψη υπηρεσιών τρίτων κλπ), αλλά στο οποίο σε κάθε περίπτωση, η προκείμενη σύμβαση (όπως και κάθε επιμέρους δραστηριότητα της επιχείρησης) συμβάλλει. Εξάλλου, η δραστηριότητα κάθε οικονομικού φορέα συνίσταται εκ των επιμέρους συμβατικών υποχρεώσεων που αναλαμβάνει και τα γενικά έξοδα διοίκησης αυτού υλοποιούνται, υφίστανται και δικαιολογούνται ως εξυπηρέτηση της παραπάνω συνολικής, άρα και κάθε επιμέρους δραστηριότητας, η οποία εξάλλου (εν γένει ως και επιμέρους δραστηριότητα) αποφέρει τα έσοδα εκείνα με τα οποία καλύπτονται τα παραπάνω γενικά έξοδα διοίκησης. Η ως άνω συμμετοχή στα παραπάνω γενικά έξοδα διοίκησης, αν και δεν είναι ευχερές να κατανεμηθεί με ακρίβεια, ανά επιμέρους συμβατικό αντικείμενο, δεν συνιστά στην πραγματικότητα «κέρδος» του αναδόχου (ακριβώς διότι καλύπτει έξοδά του), ενώ δεν είναι ρεαλιστικό εξάλλου να αναμένεται ότι ένας οικονομικός φορέας, με εκτεταμένη τυχόν, και αναλόγως των απαιτήσεων του συμβατικού αντικειμένου (και του είδους και μεγέθους των επιχειρήσεων, οι οποίες βάσει αυτών των απαιτήσεων θα αποτελούν τον κατά κανόνα αναμενόμενο ανάδοχο), υποδομή και ως εκ τούτου διευρυμένα γενικά έξοδα διοίκησης, μετέχει στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, αποκλειστικώς για την απόσβεση του κόστους πωληθέντων/παρασχεθέντων υπηρεσιών του ή του εν γένει ειδικού κόστους που η σύναψη κάθε επιμέρους σύμβασης συνεπάγεται. Έβδομον, ο προϋπολογισμός θα πρέπει να προσαυξηθεί προς συνυπολογισμό του ίδιου του εκ μέρους του αναδόχου κόστους υποβολής προσφοράς, συμμετοχής στον διαγωνισμό και εν τέλει κατάρτισης της συμβάσεως, το οποίο κόστος περιλαμβάνει και τα σχετικά έξοδα για έκδοση δικαιολογητικών, έκδοση εγγυητικών επιστολών συμμετοχής, καλής εκτέλεσης και κάθε άλλου είδους αναλόγως των ειδικότερων προβλέψεων της διακήρυξης, ως και για τυχόν δαπάνες που προκύπτουν από την ανάγκη άσκησης βοηθημάτων της προδικαστικής ή δικαστικής προστασίας στο πλαίσιο της ως άνω συμμετοχής.

Αριθμός απόφασης: 49/2018

Όγδοον, η αναθέτουσα θα πρέπει ομοίως να λαμβάνει υπόψη το τυχόν χρηματοδοτικό και επενδυτικό κόστος ανακύπτει εις βάρος του αναδόχου από την ανάληψη της σύμβασης, ιδίως αν δεν υφίστανται όροι περί προκαταβολής και συγχρόνως ο ανάδοχος πρέπει να προβεί σε απόκτηση, μη αμελητέας σε σχέση με το συνολικό συμβατικό αντικείμενο, αξίας, παγίων, αποθεμάτων και κεφαλαιουχικών αγαθών για την εκτέλεση της σύμβασης. Τούτο διότι ναι μεν, αν η σύμβαση έχει ομαλή εξέλιξη, οι παραπάνω δαπάνες εν τέλει θα αποσβεσθούν με την αποπληρωμή του αναδόχου, αλλά η εκ μέρους του τελευταίου πρότερη αφίερωση πόρων και η μεσολάβηση του ως άνω και ανά περίπτωση ποικίλλοντος χρονικού διαστήματος μεταξύ εκ μέρους του δαπάνης και απόσβεσης, συνεπάγεται καταρχήν έναν κίνδυνο ως και ένα αναλογούν κόστος κεφαλαίου, ασχέτως δε αν ειδικότερα ο ανάδοχος καλύψει τις παραπάνω προκαταβολικές δαπάνες μέσω ίδιων πόρων που διαθέτει ή με εξωτερική πίστωση. Τυχόν δε ειδικοί όροι περί του τρόπου αποπληρωμής του αναδόχου, σε τυχόν ενδιάμεσες δόσεις ή με την οριστική παραλαβή του συμβατικού αντικειμένου ή ρήτρες, ανεξαρτήτως της νομιμότητας αυτών, που επιφυλάσσουν υπέρ της αναθέτουσας δικαίωμα παράτασης στην εις βάρος της προθεσμία για την ολοσχερή αποπληρωμή του αναδόχου, θα πρέπει ομοίως να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό αυτού του επιπλέον χρηματοδοτικού κόστους. Συνεπώς, όλα τα παραπάνω αναφερθέντα, τα οποία συγκροτούν μεταξύ άλλων, το διοικητικό και λειτουργικό κόστος της σύμβασης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, επιπλέον αυτού καθαυτού του εργατικού (και κοινωνικοασφαλιστικού) κόστους, κατά την εκ μέρους της αναθέτουσας άσκηση της οικείας διακριτικής της ευχέρειας ως προς την κατάρτιση της εκτιμώμενης αξίας της διακήρυξης. Η αναθέτουσα, βέβαια, ουδόλως υποχρεούται να υπολογίσει αναλυτικά τα παραπάνω, κάτι εξάλλου εκ των πραγμάτων αδύνατο, πλην όμως η ως άνω υποχρέωσή της, για λήψη υπόψη των παραπάνω παραμέτρων ως και του ίδιου του διοικητικού-λειτουργικού κόστους, σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται να ορίζει ως εκτιμώμενη αξία ποσό ίσο ή ελάχιστα μεγαλύτερο αυτού καθαυτού του εργατικού κόστους.

12. Επειδή, το εργατικό κόστος συνιστά, από τη φύση των οικείων αντικειμένων, εκ των των πραγμάτων και τουλάχιστον κατά κανόνα, το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του συνολικού εργολαβικού κόστους στις

Αριθμός απόφασης: 49/2018

συμβάσεις του άρ. 68 Ν. 3863/2010, αλλά και σε κάθε σύμβαση εντάσεως εργασίας ανειδίκευτου ως επί το πλείστον εργατοτεχνικού προσωπικού, όπως εν προκειμένω η ως άνω συνεκτίμηση του διοικητικού-λειτουργικού κόστους, αναλόγως πάντα των ειδικότερων παραμέτρων και απαιτήσεων της προκείμενης διαδικασίας, δύναται να λάβει χώρα με την εφαρμογή ποσοστού προσαύξησης επί του εργατικού-κοινωνικοασφαλιστικού κόστους. Τούτο δε, αφού κατά κανόνα πάλι, τα διοικητικά-λειτουργικά έξοδα τείνουν να τελούν σε σχέση αναλογίας ως προς το κόστος αυτό, υπό την έννοια ότι όσο πιο διευρυμένο είναι το εν όλω συμβατικό αντικείμενο, τόσο περισσότερο προσωπικό και ανθρωποώρες απασχόλησης, άρα και εργατικό κόστος απαιτείται και αντιστοίχως αυξάνονται και τα συνεχόμενα με την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου (το μεγαλύτερο μέρος της οικονομικής αξίας του οποίου σχετίζεται, για τις συμβάσεις του άρ. 68 Ν. 3863/2010 και τις λοιπές, όπως η προκείμενη, συμβάσεις εντάσεως εργασίας, με την απασχόληση του προσωπικού και το κόστος αυτής) διοικητικά και λειτουργικά έξοδα. Εξαιρουμένων δε των αναλωσίμων (στα οποία δεν συγκαταλέγονται και τα κεφαλαιουχικά αγαθά ή τα πάγια που θα χρησιμοποιηθούν στη σύμβαση), των οποίων το ειδικό κόστος μπορεί ανά περίπτωση να εκτιμηθεί σχετικώς ευχερώς από την αναθέτουσα (η οποία εξάλλου γνωρίζει ως ένα βαθμό από την εμπειρία της τις οικείες απαιτήσεις σε αναλώσιμα του συμβατικού αντικειμένου), ως εύλογο ποσοστό για μια τέτοια προσαύξηση και προς συνεκτίμηση κάθε άλλου, πλην αναλωσίμων διοικητικού-λειτουργικού κόστους, τίθεται σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας ειδικώς όσον αφορά τις συμβάσεις του άρ. 68 Ν. 3863/2010 ως και τις λοιπές συμβάσεις εντάσεως εργασίας, το 8% επί του εργατικού και κοινωνικοασφαλιστικού κόστους, εφόσον η σύμβαση δεν εμπεριέχει κάποιες ιδιαίτερα ειδικές και πέραν του συνήθους μέτρου, απαιτήσεις (και επομένως κόστη) για τεχνικά μέσα, εκπαίδευση, ελέγχους και πιστοποιήσεις και δεν συνδυάζει το προκείμενο αντικείμενο με άλλου είδους υπηρεσίες, οι οποίες δύνανται να απαιτούν πιο σύνθετους, απαιτητικούς ή εξειδικευμένους τρόπους, μέσα και εξοπλισμούς, ως και εν γένει κόστη εκτέλεσης. Εφόσον δε, η αναθέτουσα ρητά απαιτεί τη χρήση συγκεκριμένων οχημάτων, μεταφορικών ή φορτωτικών μέσων για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου (το οποίο έτσι απαιτεί χρήση τέτοιων μέσων πέραν της συνηθισμένης τυχόν μετάβασης

Αριθμός απόφασης: 49/2018

προσωπικού και μεταφοράς τυπικών αναλωσίμων στον τόπο παροχής της υπηρεσίας, περίπτωση που εξάλλου θεωρείται αυτονόητη και σπανίως μνημονεύεται στα έγγραφα των οικείων συμβάσεων), θα πρέπει να συνεκτιμά τα τυχόν κόστη καυσίμων και λιπαντικών, αλλά και τυχόν ειδικών εξαρτημάτων που εκ φύσεώς τους αναλώνονται με τακτικό και συνήθη ρυθμό, μαζί με τα αναλώσιμα και όχι ως μέρος των λοιπών διοικητικών λειτουργικών εξόδων. Η δε συντήρηση/επισκευή των παραπάνω μεταφορικών, φορτωτικών και αυτοκινούμενων μέσων δύναται να συνεκτιμηθεί εντός της ως άνω γενικής προσαυξήσεως και όχι αυτοτελώς, εφόσον η συντήρηση/επισκευή αυτή δεν αναμένεται ευλόγως, βάσει της απαιτούμενης χρήσεώς τους, ότι θα είναι ασυνήθιστα συχνή, εκτεταμένη και δαπανηρή και ότι δεν θα απαιτεί αντικατάσταση σχετικώς δαπανηρών ειδικών εξαρτημάτων ή χρήση δαπανηρών ανταλλακτικών. Το παραπάνω βέβαια, καταρχήν εύλογο, ποσοστό δύναται να εκτιμάται σε μικρότερα μεγέθη, εφόσον η διακήρυξη και η φύση της υπηρεσίας δεν προβλέπουν χρήση κάποιου εν γένει τεχνικού μέσου, παγίου ή κεφαλαιουχικού αγαθού ή λήψη υπηρεσίας εκ τρίτου ώστε να παρασχεθεί η τελική υπηρεσία ή εφόσον αυτά προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι δυνατός ο αυτοτελής υπολογισμός τους (όπως τα αναλώσιμα) και επομένως η όποια προσαύξηση για λοιπά διοικητικά-λειτουργικά κόστη αφορά αποκλειστικά και ανά περίπτωση τα σημεία «τέταρτον», «έκτον» και «έβδομον» της αμέσως προηγούμενης σκέψης. Αντίστοιχα, ο ως άνω τρόπος υπολογισμού του διοικητικού-λειτουργικού κόστους (ως προσαύξηση επί του εργατικού κόστους) δεν παρίσταται δόκιμος όταν το συμβατικό αντικείμενο είναι τέτοιας φύσης και ειδικότερων απαιτήσεων, ώστε να εκτιμάται πως το εργατικό κόστος δεν θα αποτελεί το κατά πολύ μεγαλύτερο, σε σχέση με κάθε άλλο επιμέρους κόστος, μέρος του συνολικού εργολαβικού κόστους. Επιπλέον, η αναθέτουσα δεν θα πρέπει να αφαιρεί από το κατά τα ως άνω συνολικό εργολαβικό κόστος τυχόν εξοικονομήσεις που δύνανται να προκύψουν για τον ανάδοχο, λόγω τυχόν επιδοτήσεων, επιχορηγήσεων, φοροαπαλλαγών και εν γένει επενδυτικών ή άλλου είδους κινήτρων, εκπτώσεων τρίτων προμηθευτών, κατοχής τεχνογνωσίας και ειδικής εμπειρίας ή παγίων εκ μέρους του τυχόν αναδόχου προκύψει, αφού τέτοιες εξοικονομήσεις συνιστούν περιπτώσιολογικά και υποκειμενικά στοιχεία, τα οποία ναι μεν ένας προσφέρων δύναται να

Αριθμός απόφασης: 49/2018

επικαλεστεί για τη δικαιολόγηση του ύψους της οικονομικής προσφοράς του, αλλά δεν δύναται να λάβει υπόψη της εκ των προτέρων η αναθέτουσα κατά την εκ μέρους της αρχική εκτίμηση του προϋπολογισμού της διακήρυξης. Φυσικά, η αναθέτουσα δύναται, αντίστροφα, να συνυπολογίζει, οιοσδήποτε εξοικονομήσεις προκύπτουν με βέβαιο τρόπο λόγω αντικειμενικών δεδομένων που αφορούν την ίδια και το συμβατικό αντικείμενο (όπως συμμετοχή δικού της προσωπικού στην εποπτεία, διάθεση αναλωσίμων ή συγκεκριμένων τεχνικών μέσων από την ίδια, χωροθεσία της εγκατάστασης όπου θα παρασχεθούν οι υπηρεσίες, η οποία τυχόν ευνοεί τη μεταφορά προσωπικού ή υλικών κλπ). Τα ανωτέρω, σε καμία περίπτωση, δεν σημαίνουν ότι η αναθέτουσα δεν έχει, αναλόγως και των ειδικότερων χαρακτηριστικών της διακήρυξης και του συμβατικού αντικειμένου, τη διακριτική ευχέρεια, να την υπολογίζει σε μικρότερο ή μεγαλύτερο ύψος. Ομοίως, τα ως άνω αφορούν αποκλειστικά τον τρόπο κατάρτισης της εκτιμώμενης αξίας εκ μέρους της αναθέτουσας και ουδόλως δύναται να δεσμεύουν τον ανά περίπτωση προσφέροντα για τον υπολογισμό της οικονομικής προσφοράς του ούτε να του επιτάσσουν να υπολογίσει τα διοικητικά-λειτουργικά του έξοδα σε συγκεκριμένο ύψος ή με συγκεκριμένο ποσοστό ούτε να συνιστούν τεκμήρια ή (άνευ ετέρου) ενδείξεις ιδιαίτερα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους του.

13. Επειδή, περαιτέρω, η αναθέτουσα οφείλει να καταλείψει επιπλέον περιθώριο επί του κατά τα ως άνω συνολικού εργολαβικού κόστους (το οποίο συνίσταται ως το άθροισμα εργατικού-κοινωνικοασφαλιστικού κόστους και διοικητικού-λειτουργικού κόστους, το οποίο με τη σειρά του και κατά τα ως άνω συντίθεται από τις αυτοτελώς εκτιμώμενες δαπάνες, όπως αυτές περί αναλωσίμων, και τις συνεκτιμώμενες δια εφαρμογής προσαυξήσεως επί του εργατικού κόστους), για συνυπολογισμό ευλόγου εργολαβικού κέρδους (χωρίς τούτο, αντιστοίχως και με τα περί διοικητικών εξόδων, να σημαίνει ότι οι προσφέροντες θα δεσμεύονται να συνυπολογίσουν συγκεκριμένο ποσό ή ποσοστό ως εργολαβικό κέρδος, στις οικονομικές προσφορές τους). Ως εύλογη βάση για τη διαμόρφωση αυτού του περιθωρίου κέρδους τίθεται, σύμφωνα και με τα διδάγματα της κοινής πείρας ειδικώς όσον αφορά τις συμβάσεις του άρ. 68 Ν. 3863/2010 και τις λοιπές συμβάσεις εντάσεως εργασίας όπως εν προκειμένω, το ποσοστό 3% επί του συνολικού

Αριθμός απόφασης: 49/2018

κατά τα ως άνω, εκτιμώμενου εργολαβικού κόστους, καθώς είναι αρκετά χαμηλό ώστε να μην αυξάνεται δυσανάλογα ο προϋπολογισμός της σύμβασης, όχι όμως και τόσο μικρό, ώστε να μην καταλείπει περιθώρια υγιούς ανταγωνισμού, να αποθαρρύνει την προσέλκυση προσφορών ή να ενθαρρύνει, αντίστροφα, την καταστρατήγηση του άρ. 18 Ν. 4412/2016 (ανά περίπτωση και όχι πάντως, εν προκειμένω, και των διατάξεων του άρ. 68 Ν. 3863/2010), ως και αυτών περί των εργοδοτικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων των αναδόχων. Εξάλλου, το ζήτημα ότι οι προσφέροντες δύνανται να δικαιολογήσουν κάποιο τυχόν ιδιαίτερα χαμηλό εργολαβικό κέρδος, αναλόγως των ειδικότερων υποκειμενικών περιστάσεων που τους αφορούν, δεν σημαίνει ότι οι αναθέτουσες θα πρέπει εξ αρχής να μην λαμβάνουν υπόψη ένα περιθώριο για κέρδος, κατάσταση, η οποία εξάλλου με τη σειρά της θα καταλήξει σε πολύ μικρά ποσοστά εκπτώσεων, αλλά και κατά τη συνήθως αναμενόμενη πορεία των πραγμάτων σε εκ μέρους των προσφερόντων (οι οποίοι αναγκαίως θα προσαρμόσουν την προσφορά τους στον προϋπολογισμό της διακήρυξης) υπολογισμό μη ρεαλιστικά χαμηλού, ασήμαντου ή και μηδενικού κέρδους, με μετέπειτα υποχρεώσεις εκ μέρους τους δικαιολόγησης τούτου και κάθε, περαιτέρω και κατ' αποτέλεσμα, επιπλοκής που δύναται να προκύψει, εις βάρος μεταξύ άλλων και της αναθέτουσας. Σε κάθε περίπτωση, η αναθέτουσα δύναται να συνεκτιμήσει την παράμετρο του εργολαβικού κέρδους, στα πλαίσια και της εκ μέρους της καταρχήν ελεύθερης, πλην ελεγχόμενης ως προς την τυχόν εσφαλμένη και καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της, άσκησης της οικείας διακριτικής της ευχέρειας για κατάρτιση της εκτιμώμενης αξίας της διακήρυξης, με βάση όποια τυχόν ειδικώς συντρέχουσα παράμετρο (ως προς τον τοπικό ανταγωνισμό, τον τόπο, χρόνο και συνθήκες εκτέλεσης της σύμβασης, τα τυχόν ζητούμενα κριτήρια ποιοτικής επιλογής, τις επιμέρους πτυχές του συμβατικού αντικειμένου, τη δική της πρότερη εμπειρία ως προς την εκτέλεση των οικείων συμβάσεων, τις τυχόν ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και εν γένει όρους που η ίδια θέτει κλπ) που δύναται να επηρεάσει, κατ' αντιστοιχία με το διοικητικό-λειτουργικό κόστος, και το περιθώριο εργολαβικού κέρδους, πάντα όμως στο πλαίσιο του συγκεκριμένου της δημοσιονομικής αρχής της οικονομικότητας με την τόνωση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού ως και την προστασία των εννόμων αγαθών του άρ. 18 Ν. 4412/2016 ως και την

Αριθμός απόφασης: 49/2018

ανάγκη όχι απλώς προσχηματικής και δηλούμενης, αλλά και πραγματικής κάλυψης του εργατικού και κοινωνικοασφαλιστικού κόστους, την παροχή δυνατότητας ειλικρινούς εκπλήρωσης των εργοδοτικών υποχρεώσεων και εν τέλει την αποτελεσματική προστασία των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο επίμαχο συμβατικό αντικείμενο.

14. Επειδή, κατά το Παράρτημα Α ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΖΗΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ της Διακήρυξης προβλέπεται ότι ο ανάδοχος για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου θα απασχολεί αριθμό εργαζομένων δεκαέξι (16) τραπεζοκόμους (επτά 8ωρης απασχόλησης και εννιά 4ωρης απασχόλησης), δύο (2) μαγείρους 6ωρης απασχόλησης και δύο (2) βοηθητικό προσωπικό μαγείρων 6ωρης απασχόλησης, για έξι (6 μήνες) και επιπλέον ότι *“Το εξωτερικό συνεργείο εστίασης θα πρέπει να πληρεί τις παρακάτω γενικές προϋποθέσεις: Τα άτομα τα οποία θα το στελεχώσουν θα πρέπει να έχουν ηλικία άνω των 18 ετών και να είναι απόφοιτοι Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, ώστε να γνωρίζουν πολύ καλά την Ελληνική γλώσσα (γραφή και ανάγνωση) για την όσο το δυνατόν καλύτερη επικοινωνία με τους ασθενείς αλλά και το υπόλοιπο προσωπικό. Θα πρέπει να παρέχει υποχρεωτικά πιστοποιητικό υγείας για όλο το προσωπικό του, προκειμένου να διασφαλίζεται η υγεία των υπολοίπων εργαζομένων και ασθενών αλλά και η ποιότητα των παραγόμενων γευμάτων. Θα πρέπει να τηρεί τους όρους και τις προϋποθέσεις για τον ασφαλή χειρισμό των Τροφίμων, όπως αυτές ορίζονται από την ισχύουσα Υγειονομική νομοθεσία (τήρηση βασικών αρχών του Η.Α.Σ.Σ.Ρ και οδηγιών Ορθής Πρακτικής για τους χώρους Μαζικής Εστίασης του ΕΦΕΤ). Θα πρέπει να τηρεί το πρόγραμμα εκπαίδευσης του προσωπικού του . Θα πρέπει να παρέχει στο προσωπικό του την ενδεδειγμένη στολή εργασίας (ένδυμα, υπόδημα, καπελάκι). Θα πρέπει να επιβαρύνεται με την αντικατάσταση για κάθε βλάβη που θα υποστεί ο εξοπλισμός, η οποία θα προκληθεί από το προσωπικό του και δεν είναι εφικτό να επισκευαστεί από το εξειδικευμένο προσωπικό του Νοσοκομείου. Θα πρέπει να ορίσει επόπτη του (ο οποίος δεν θα συμπεριλαμβάνεται στα άτομα που ζητούνται από το Νοσοκομείο εκτός εάν εργάζεται και ο ίδιος) ο οποίος θα συνεργάζεται με το Τμήμα Διατροφής του Νοσοκομείου και τα αντίστοιχα τμήματα διανομής φαγητού, για την τήρηση του*

Αριθμός απόφασης: 49/2018

προγράμματος εργασίας και την εκτέλεση του συνόλου των εντολών και οδηγιών των σχετικών με τη σίτιση των ασθενών.... Η εκπαίδευση αφορά στο σύνολο του προσωπικού που θα απασχοληθεί στον τομέα της σίτισης των ασθενών και στόχο έχει να καταστήσει τα άτομα αυτά ικανά ώστε να χειρίζονται με ασφάλεια τα τρόφιμα, την καθαριότητα και υγιεινή των σκευών και χώρων καθώς και τις οδηγίες διατροφής των ασθενών. Η υλοποίηση της εκπαίδευσης θα πρέπει να πραγματοποιείται πριν από την έναρξη της συνεργασίας του Νοσοκομείου με τον ανάδοχο και να αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση. Αντίγραφο αυτής θα υπάρχει στο αρχείο προσωπικού (που θα τηρείται στο Τμήμα Διατροφής) μαζί με τα βιβλιάρια υγείας των εργαζομένων στο Νοσοκομείο, ώστε να είναι διαθέσιμα στην επιτροπή ελέγχων του ΕΦΕΤ. Η εκπαίδευση των εργαζομένων θα πρέπει να πραγματοποιείται σε πιστοποιημένο φορέα και να βασίζεται στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης του ΕΦΕΤ «Βασικές Αρχές για την υγιεινή και ασφάλεια των Τροφίμων». Υπεύθυνος εκπαίδευσης είναι ο ανάδοχος. Η εκπαίδευση του προσωπικού θα συνεχίζεται και εντός του Νοσοκομείου, τόσο βάσει οδηγιών προφορικών αλλά και γραπτών όσο και βάσει προγράμματος το οποίο θα καταρτίζεται από το Τμήμα Διατροφής σε συνεργασία με την Επιτροπή Νοσοκομειακών Λοιμώξεων.... Όλα τα άτομα θα απασχολούνται καθημερινά επί 7 ημέρες/εβδομάδα, δηλαδή 116 ώρες/ημέρα (812 ώρες/εβδομάδα). Κατά τη δε σελ. 7 της Διακήρυξης “Η προσφορά θα δοθεί για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών, αρχής γενομένης από τις 1-2-2018.”

15. Επειδή, κατά τα παραπάνω, το προσωπικό του αναδόχου θα παρέχει και για τους έξι μήνες της διάρκειας της σύμβασης εργασία καθ’ όλες τις ημέρες αυτής, ανεξαρτήτως αν αυτές είναι αργίες ή Κυριακές και το σύνολο των ωρών εργασίας τους ανά ημέρα θα ανέρχεται σταθερά και χωρίς μεταβολή αναλόγως τυχόν της ημέρας, σε 116 ώρες, οι οποίες καθημερινά θα κατανέμονται σε 20 αυτοτελείς θέσεις εργασίας. Οι εργαζόμενοι θα είναι τουλάχιστον υποχρεωτικής εκπαίδευσης, χωρίς να απαιτείται προϋπηρεσία τους. Δεν τίθεται περιορισμός στον συνολικό αριθμό αυτοτελών εργαζόμενων που ο ανάδοχος θα απασχολήσει και έτσι είναι δυνατόν να κατανέμει τις παραπάνω ώρες, ανεξαρτήτως ημέρας, εβδομάδας ή μήνα εκ περιτροπής σε περισσότερα των 20 ατόμων, και άνευ ανωτάτου ορίου αριθμού

Αριθμός απόφασης: 49/2018

απασχολουμένων (υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι δηλωθούν σχετικά, εκπαιδευθούν και ο ανάδοχος προσκομίσει κάθε κατά τη σύμβαση και τη διακήρυξη αναγκαίο έγγραφο), καθ' οιονδήποτε τρόπο αυτός επιθυμεί. Ουδόλως δε, προκύπτει ότι για την παροχή εργασίας του αντικειμένου που αφορά η σύμβαση, οι εργαζόμενοι πρέπει υποχρεωτικά να απασχολούνται με το σύστημα του ημερομισθίου, επομένως είναι επιτρεπτό να απασχολούνται είτε με ημερομίσθιο είτε με μηνιαίο μισθό. Το δε πραγματικό γεγονός του αν, δεδομένων των υπηρεσιών που θα παρέχουν, θα είναι εργατοτεχνίτες, ήτοι παρέχοντες κυρίως χειρωνακτική και σωματική εργασία ή υπάλληλοι, είτε παρέχοντες κυρίως πνευματική εργασία, σχετίζεται με την τυχόν εφαρμογή υπέρ των εργαζομένων ανά περίπτωση ευνοϊκών διατάξεων και ουδόλως συνέχεται με τον τρόπο αμοιβής τους και ούτως τον υπολογισμό του εργατικού κόστους. Εξάλλου, εν προκειμένω προκύπτει ότι υφίσταται βέβαια διάρκεια του συμβατικού αντικειμένου ως και φύση αυτού, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να απασχοληθούν με κάποια σταθερότητα, δεδομένου ότι θα πρέπει να εκπαιδεύονται και να πιστοποιούνται ως προς την υγεία τους, θα παρέχουν δε συγκεκριμένη εργασία που απαιτεί τήρηση συγκεκριμένων υποχρεώσεων, προδιαγραφών ως και κανόνων υγιεινής και ασφαλείας και επομένως δεν παρίσταται το συμβατικό αντικείμενο ως δυνάμενο να καλυφθεί, επιτυχώς, με όλως ευκαιριακή εργασία. Επομένως, το σύστημα αμοιβής με ημερομίσθιο δεν παρίσταται ως πιο δοκιμό για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας. Συνεπώς, η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, ασχέτως δε του πως εν τέλει ο ανά περίπτωση προσφέρων επιλέξει να υπολογίσει το εργατικό κόστος στην προσφορά του και με ποιο σύστημα θα αμείβει το προσωπικό του κατά την εκτέλεση της σύμβασης, στοιχεία αδιάφορα επί του παρόντος, πρέπει να καταρτισθεί με βάση εργατικό κόστος υπολογιζόμενο με το σύστημα του μηνιαίου μισθού.

16. Επειδή, ο οικείος υπολογισμός του εργατικού κόστους εκ του προσφεύγοντος, έλαβε χώρα με παραδοχή ότι όλοι οι απασχολούμενοι ανεξαιρέτως από τον ανάδοχο θα είναι κάτω των 25 ετών και νεοπροσλαμβανόμενοι χωρίς πρότερη προϋπηρεσία σε κανένα εργοδότη. Ενώ η παραδοχή αυτή, δεν αντίκειται σε κάποιον όρο της διακήρυξης, παρ' όλα αυτά δεν μπορεί να συγκροτήσει την αποκλειστική βάση για την εκτίμηση

Αριθμός απόφασης: 49/2018

του εργατικού κόστους, δεδομένου ότι κατά πάσα πιθανότητα ο ανάδοχος θα απασχολήσει και εργαζόμενους άνω των 25 ετών και με μεγαλύτερη προϋπηρεσία. Άλλως, αν η αναθέτουσα κατάρτιζε την εκτιμώμενη αξία με βάση αποκλειστικά τις παραπάνω παραδοχές του ως άνω υπολογισμού, ασχέτως του ότι η ίδια η διακήρυξη δεν απαιτεί υποχρεωτικά προϋπηρεσία του προσωπικού (οπότε το εργατικό κόστος θα έπρεπε εξαρχής να υπολογιστεί με βάση την οικεία προκύπτουσα, για να υφίσταται η προϋπηρεσία, ηλικία και χρόνος πρότερης εργασίας) είτε θα υποχρέωνε τον ανάδοχο να προβεί σε αθέμιτες διακρίσεις εις βάρος μερίδας του προσωπικού του ή ακόμη και υποψηφίων προς πρόσληψη και ούτως η αναθέτουσα, δια του προϋπολογισμού της θα επέβαλε εμμέσως πλην σαφώς δυσμενείς εργασιακές διακρίσεις εις βάρος εργαζομένων με κριτήριο την ηλικία ή τη μεγαλύτερη τυχόν εμπειρία τους, είτε θα απέκλειε αναδόχους, λόγω της οικονομικής προσφοράς τους, οι οποίοι απασχολούν ή επιθυμούν να απασχολήσουν μεγαλύτερης ηλικίας και εμπειρίας προσωπικό είτε θα άφηνε περιθώρια καταστρατήγησης του αληθινού εργατικού κόστους. Σημειωτέον δε, ότι η προϋπηρεσία τόσο στον ίδιο εργοδότη όσο και γενικά, ανά περίπτωση μεταβάλλει τόσο τον κατώτατο μισθό, όσο και τις ημέρες αδείας, και κατ' αποτέλεσμα τις αποδοχές και το επίδομα αδείας, οδηγώντας με παραπάνω του ενός τρόπους σε αύξηση του συνολικού εργατικού κόστους. Ο δε, κατά την ισχύουσα ΕΓΣΣΕ, κατώτατος νόμιμος μισθός για εργαζόμενο άνω των 25 ετών ανέρχεται σε 586,08 ευρώ, ήτοι είναι 14,7% μεγαλύτερος από τον μισθό του εργαζόμενου κάτω των 25 ετών (510,95). Περαιτέρω, ανά συμπληρούμενη 3ετία γενικής προϋπηρεσίας (και για εργαζόμενους άνω των 25 ετών έως και την υπέρβαση των 9 ετών, ήτοι υφίστανται 4 τριετίες, 0-3 έτη, 3-6 έτη, 6-9 έτη και 9+ έτη), ο βασικός μισθός αυξάνεται κατά ποσό που αντιστοιχεί σε 10% επί του βασικού μισθού του μισθωτού άνευ προϋπηρεσίας και συγκεκριμένα κατά 51,09 ευρώ για εργαζόμενο κάτω των 25 ετών με προϋπηρεσία 3-6 ετών (562,04 ευρώ βασικός μισθός), κατά 58,61 ευρώ για εργαζόμενο άνω των 25 ετών με προϋπηρεσία 3-6 ετών (644,69 ευρώ βασικός μισθός) και περαιτέρω (περαιτέρω προσαυξήσεις προϋπηρεσίας για εργαζόμενους κάτω των 25 ετών δεν νοούνται λόγω ηλικιακού περιορισμού) για εργαζόμενους άνω των 25 ετών με 6-9 έτη προϋπηρεσίας κατά 117,22 ευρώ (703,30 ευρώ βασικός μισθός) και με πλέον των 9 έτη προϋπηρεσίας

Αριθμός απόφασης: 49/2018

κατά 175,83 ευρώ (761,90 ευρώ βασικός μισθός). Είναι δε προφανές, ότι η αύξηση του βασικού μηνιαίου μισθού συμπαρασύρει συμμετρως προς τα άνω το σύνολο του εργατικού κόστους, το οποίο ανά κάθε επιμέρους κονδύλι του υπολογίζεται βάσει του βασικού μισθού. Με βάση απλώς και μόνο την παραδοχή ότι οι εργαζόμενοι παραμένουν νεοπροσλαμβανόμενοι πλην όμως άνω των 25 ετών και επομένως ο κατώτατος μισθός είναι 586,08 ευρώ, ήτοι 14,7% μεγαλύτερος αυτού των κάτω των 25 ετών, το ως άνω υπολογισθέν συνολικό εργατικό κόστος διαμορφώνεται σε $(109.545,51 \times 1,147=)$ 125.648,70 ευρώ. Οι δε αναθέτουσες, εφόσον δεν υφίστανται ειδικές απαιτήσεις προϋπηρεσίας στη διακήρυξη, θα πρέπει να εκτιμούν το εργατικό κόστος του τυχόν αναδόχου με βάση το μισθό των άνω των 25 ετών μισθωτών, ήτοι 586,08 ευρώ, καθώς τούτο το ποσό συνιστά μια ελάχιστη συνισταμένη των επιμέρους ποικίλων βασικών μισθών περισσότερων κατηγοριών εργαζομένων, σύμφωνα και με τα ως άνω ποσά (καθώς αντιστοιχεί σχεδόν ακριβώς στον μέσο όρο του βασικού μισθού μίγματος εργαζομένων αποτελούμενου κατά 40% από εργαζόμενους κάτω των 25 ετών με προϋπηρεσία 0-3 ετών, 10% από εργαζόμενους κάτω των 25 ετών με προϋπηρεσία 3-6 ετών, 15% από εργαζόμενους άνω των 25 ετών με προϋπηρεσία 0-3 ετών, 20% από εργαζόμενους άνω των 25 ετών με προϋπηρεσία 3-6 ετών, 10% από εργαζόμενους άνω των 25 ετών με προϋπηρεσία 6-9 ετών και 5% από εργαζόμενους άνω των 25 ετών με προϋπηρεσία πλέον των 9 ετών, ο οποίος μέσος όρος ανέρχεται σε 585,86 ευρώ, δηλαδή ποσό μόλις 0,24 ευρώ ή 0,037% κάτω του βασικού μισθού άνω των 25 ετών). Η ως άνω διαστρωματωμένη σύνθεση προσωπικού παρίσταται κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, ως μια καταρχήν ελάχιστη αποδεκτή εύλογη απεικόνιση μιας συνήθους σύνθεσης ομάδας εργασίας σε συμβάσεις του άρ. 68 Ν. 3863/2010 ως και τις λοιπές, όπως εν προκειμένω, συμβάσεις εντάσεως εργασίας, όπου ναι μεν ένα σημαντικό ποσοστό εργαζομένων είναι ως επί το πλείστον κάτω των 25 ετών και σχετικώς άπειροι, όμως ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό είναι μεγαλύτερης ηλικίας και ένα αναλογικά μικρότερο, αλλά μη αμελητέο, ποσοστό των τελευταίων έχει εργαστεί, εν γένει, επί αρκετά έτη εντός του βίου του. Η δε παραδοχή ότι οι εργαζόμενοι κατανέμονται εξ ημισείας σε κάτω και άνω των 25 ετών, όπως και ότι μεταξύ αυτών που είναι κάτω των 25 ετών πλειοψηφούν σημαντικά οι μη έχοντες προϋπηρεσία άνω

Αριθμός απόφασης: 49/2018

των 3 ετών, όπως και η ακολουθία εκ μέρους της συνολικής προϋπηρεσίας των εργαζόμενων άνω των 25 ετών κανονικής κατανομής μεταξύ 0-9 ετών, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη για τα παραπάνω, είναι εύλογες και κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, επαρκείς και κατάλληλες για την καταρχήν εκτίμηση από την αναθέτουσα ενός βασικού εργατικού κόστους που θα συνδιαμορφώσει την τελική εκτιμώμενη αξία, επί της οποίας εν τέλει θα διαγωνιστούν οι προσφέροντες, εφόσον ακολουθηθεί το σύνηθες για τέτοιες συμβάσεις κριτήριο ανάθεσης της συμφερότερης οικονομικά προσφοράς βάσει αποκλειστικά τιμής.

17. Επειδή, ο κατώτατος νόμιμος μισθός για μισθωτούς άνω των 25 ετών με προϋπηρεσία 0-3 ετών σύμφωνα με την ισχύουσα ΕΓΣΣΕ, και σύμφωνα με το άρ. 8 παρ. 2 και άρ. 3 παρ. 2 Ν. 1876/1990, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ανέρχεται σε 586,08 ευρώ και αντιστοιχεί σε 40 ώρες εβδομαδιαίας εργασίας, ασχέτως αν εφαρμοστεί πενθήμερη απασχόληση με οκτάωρο ωράριο ή εξαήμερη απασχόληση με οκτάωρη κατ' ανώτατο όριο ημερήσια απασχόληση και περαιτέρω του ως άνω ορίου, ασχέτως του ειδικότερου τρόπου με τον οποίο η εργασία θα κατανεμηθεί εντός της εβδομάδας. Η δε αναγωγή του μηνιαίου μισθού σε ημερομίσθιο λαμβάνει χώρα με βάση 25 θεωρούμενα ημερομίσθια ανά μήνα και σε ωρομίσθιο με βάση 40 θεωρούμενες ώρες εργασίας ανά εβδομάδα και 6 θεωρούμενες ημέρες εργασίας ανά εβδομάδα, ασχέτως του συστήματος πενθήμερης ή εξαήμερης εργασίας. Συνεπώς, το ωρομίσθιο αντιστοιχεί σε $(6/40 \times 1/25=)$ $6/1000$ ή 0,006 του μηνιαίου μισθού και στον ως άνω βασικό μισθό σε $(586,08 \times 0,006=)$ 3,52 ευρώ, ενώ το αντιστοιχούν ημερομίσθιο ανέρχεται σε $(586,08/25=)$ 23,44 ευρώ (βλ. και Εγκύκλιο Υπ. Εργασίας 36311/840/5-11-2013 για τους ακριβώς ίδιους υπολογισμούς για την εκ περιτροπής απασχόλησης). Για τους σκοπούς του υπολογισμού εύρεσης του εκτιμώμενου ελάχιστου εργατικού κόστους, λαμβάνει χώρα η παραδοχή, υπέρ της αναθέτουσας και προς τον σκοπό του περιορισμού του οικείου κόστους για αυτήν ότι ο εργοδότης-ανάδοχος έχει τη δυνατότητα να καλύψει τις υποχρεώσεις του με τη βέλτιστη δυνατή και πλέον αποδοτική όσον αφορά τη μείωση του συνολικού του κόστους, κατανομή των ωρών απασχόλησης (δηλαδή την κατανομή εκείνη που μειώνει, χωρίς παραβίαση των

Αριθμός απόφασης: 49/2018

υποχρεώσεών του, κατά μέγιστο βαθμό το οικείο κόστος του) μεταξύ περισσότερων, και δη περισσότερων των θέσεων εργασίας της οικείας σύμβασης με την αναθέτουσα, μισθωτών (αποκλείοντας εξάλλου και κάθε υπερωρία), τους οποίους δύναται να χρησιμοποιεί στην ίδια θέση εργασίας με τρόπο τέτοιο, ώστε ούτε να μένουν αδιάθετες ώρες εργασίας ούτε να εργαστεί κάποιος πέραν του 40ώρου εντός της ίδιας εβδομάδας. Ο βέλτιστος αυτός τρόπος και άρα ο τρόπος που κατά μέγιστο μειώνει το εργατικό κόστος συνίσταται στην απλή διαίρεση των εβδομαδιαίων ωρών απασχόλησης δια των 40 ωρών, καθώς αυτός είναι ο τρόπος που συγχρόνως εξασφαλίζει πλήρη απόδοση των αντιστοιχουσών στο συμβατικό αντικείμενο ωρών εργασίας, με τη μη υπέρβαση των 40 ωρών εβδομαδιαίως, που αντιστοιχούν στον μηνιαίο μισθό, άνευ υπερωριών.

18. Επειδή (βλ. και Σημείωση με Παραδείγματα Υπολογισμού, ΣΣΝ 1999, σελ. 280-282 και Γ. Λεβέντης, ΔΕΝ 1993, σελ. 1281, Α. Καρδαράς, ΕΕΔ 1994, σελ. 68 ως και εκεί νομολογία), για τον υπολογισμό του ποσού των Δώρων, σύμφωνα και με την ΥΑ 19040/1981 λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος αμοιβής των μισθωτών δηλαδή αν αμείβονται με ημερομίσθιο ή με μισθό. Η χρονική περίοδος που υπολογίζεται το Δώρο Χριστουγέννων αρχίζει από την 1η Μαΐου μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους. Έτσι, οι εργαζόμενοι που η σχέση εργασίας τους με τον εργοδότη είχε διάρκεια χωρίς διακοπή όλη τη χρονική περίοδο που αναφέραμε δηλαδή από 1ης Μαΐου μέχρι 31ης Δεκεμβρίου κάθε έτους, δικαιούνται ολόκληρο το Δώρο που είναι ίσο με ένα (1) μηνιαίο μισθό για τους αμειβόμενους με μισθό και με 25 ημερομίσθια για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο. Όσοι όμως από τους παραπάνω μισθωτούς, που η σχέση τους με τον εργοδότη δεν διήρκεσε ολόκληρο το χρονικό διάστημα (από 1/5 έως και 31/12), δικαιούνται να λάβουν τμήμα του δώρου ανάλογο με τη χρονική διάρκεια της εργασιακής τους σχέσης. Σε αυτή τη περίπτωση το δώρο Χριστουγέννων υπολογίζεται ως 2/25 του μηνιαίου μισθού ή 2 ημερομίσθια (αναλόγως συστήματος αμοιβής) Οι δε μισθωτοί που εργάστηκαν χρονικό διάστημα μικρότερο των 19ημέρων δικαιούνται ανάλογο κλάσμα του δώρου. Εκτός από την περίπτωση που η εργασία παρασχέθηκε χωρίς διακοπή όλο το διάστημα από την 1η Μαΐου έως την 31η Δεκεμβρίου, στο διάστημα αυτό συνυπολογίζονται και όλες οι ημέρες που οι εργαζόμενοι

Αριθμός απόφασης: 49/2018

απουσιάζουν νόμιμα από την εργασία τους (πχ με ετήσια άδεια, με άδεια μητρότητας, με σπουδαστική άδεια). Ειδικά ως προς την απουσία των εργαζομένων λόγω ασθένειας, στο διάστημα υπολογισμού του δώρου Χριστουγέννων συνυπολογίζονται τα «τριήμερα ασθενείας», δηλαδή ο χρόνος απουσίας κατά τον οποίο δεν καταβάλλεται επίδομα ασθενείας,, ενώ αφαιρούνται τα διαστήματα που καταβάλλεται από τον ασφαλιστικό φορέα επίδομα ασθενείας. Βάση για τον υπολογισμό του δώρου αποτελούν οι αποδοχές που πραγματικά καταβάλλονται στους μισθωτούς κατά την 10η Δεκεμβρίου. Σε περίπτωση που η εργασιακή σχέση έχει λυθεί πριν από τις παραπάνω ημερομηνίες το δώρο Χριστουγέννων υπολογίζεται με βάση τις αποδοχές που καταβάλλονταν την ημέρα που λύθηκε η εργασιακή σχέση. Ως καταβαλλόμενος μισθός ή ημερομίσθιο νοείται το σύνολο των τακτικών αποδοχών. Στη έννοια των τακτικών αποδοχών περιλαμβάνονται ο μισθός ή το ημερομίσθιο, καθώς και κάθε άλλη παροχή (είτε σε χρήμα είτε σε είδος, όπως τροφή, κατοικία κλπ.) εφόσον καταβάλλεται από τον εργοδότη σαν αντάλλαγμα της παρεχόμενης από τον μισθωτό εργασίας, τακτικά κάθε μήνα, ή κατ' επανάληψη, περιοδικά, κατά ορισμένα διαστήματα του χρόνου. Στην έννοια των τακτικών αποδοχών, σύμφωνα με παγία νομολογία των δικαστηρίων εντάσσεται και το επίδομα αδείας. Για τον υπολογισμό στο δώρο της αναλογίας του επιδόματος αδείας πολλαπλασιάζεται το συνολικό ποσό του δώρου που δικαιούται ο μισθωτός επί τον συντελεστή 0,04167. Περαιτέρω, όλοι οι μισθωτοί που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου ή ορισμένου χρόνου δικαιούνται να λάβουν από τον εργοδότη τους «Δώρο Πάσχα». Για τον υπολογισμό του ποσού του Δώρου Πάσχα λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος αμοιβής των μισθωτών, δηλαδή αν αμείβονται με ημερομίσθιο ή με μισθό. Η χρονική περίοδος που υπολογίζεται το Δώρο αρχίζει από την 1 Ιανουαρίου μέχρι 30 Απριλίου κάθε έτους. Συνεπώς, αν η σχέση εργασίας διήρκεσε ολόκληρο το ανωτέρω χρονικό διάστημα δικαιούται να λάβει μισό μηνιαίο μισθό αν αμείβεται με μισθό και 15 ημερομίσθια αν αμείβεται με ημερομίσθιο. Σε περίπτωση όμως που η σχέση εργασίας κάποιου μισθωτού με τον εργοδότη του δεν είχε διάρκεια ολόκληρο το προαναφερόμενο χρονικό διάστημα δικαιούται να λάβει αναλογία Δώρου η οποία υπολογίζεται ως εξής. Προκειμένου για αμειβόμενο με μισθό, ποσό ίσο με 1/15 του μισού μηνιαίου

Αριθμός απόφασης: 49/2018

μισθού ή ένα ημερομίσθιο για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο, για κάθε 8 (οκτώ) ημερολογιακές ημέρες, διάρκειας σχέσης εργασίας. Σε περίπτωση που η σχέση εργασίας διαρκέσει λιγότερο από οκτώ ημέρες δικαιούται ανάλογο κλάσμα για Δώρο Πάσχα. Το Δώρο Πάσχα καταβάλλεται την Μεγάλη Τετάρτη, ενώ ο εργοδότης μπορεί να καταβάλλει το δώρο και νωρίτερα από την παραπάνω ημερομηνία. Για Το Δώρο Πάσχα παρακρατούνται εισφορές υπέρ του ΙΚΑ και Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών. Το Δώρο Πάσχα σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να καταβληθεί σε είδος, αλλά μόνο σε χρήμα. Λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του Δώρου Πάσχα ο χρόνος υποχρεωτικής αποχής από την εργασία των γυναικών πριν και μετά τον τοκετό, το χρονικό διάστημα κατά το οποίο εργαζόμενος σπουδαστής έλαβε σπουδαστική άδεια προκειμένου να συμμετάσχει σε εξετάσεις, ο χρόνος άδειας λουτροθεραπείας, εφόσον υπάρχει γνωμάτευση από ασφαλιστικό οργανισμό. Αν ο μισθωτός ασθένησε κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα θα αφαιρεθούν μόνο οι ημέρες που έλαβε επίδομα ασθενείας από τον ασφαλιστικό φορέα. Δεν υπολογίζονται οι μέρες κατά τις οποίες ο μισθωτός απείχε από την εργασία του αδικαιολόγητα ή λόγω άδειας χωρίς αποδοχές. Βάση του υπολογισμού του Δώρου Πάσχα αποτελούν οι αποδοχές που πραγματικά καταβάλλονται στους μισθωτούς και γενικότερα οι τακτικές αποδοχές, εφόσον αυτές είναι ίσες ή ανώτερες των νομίμων. Σε περίπτωση που η εργασιακή σχέση έχει λυθεί πριν από την παραπάνω ημερομηνία το Δώρο Πάσχα υπολογίζεται με βάση τις αποδοχές που καταβάλλονταν την ημέρα που λύθηκε η εργασιακή σχέση. Στη έννοια των τακτικών αποδοχών περιλαμβάνονται ο μισθός ή το ημερομίσθιο, καθώς και κάθε άλλη παροχή (είτε σε χρήμα είτε σε είδος, όπως υπερεργασία, νόμιμη υπερωρία, επίδομα αδείας, επίδομα ισολογισμού, επιδόματα για τροφή, κατοικία, κτλ) εφ' όσον καταβάλλεται από τον εργοδότη σαν αντάλλαγμα της παρεχόμενης από τον μισθωτό εργασίας, τακτικά κάθε μήνα, ή κατ' επανάληψη περιοδικά σε ορισμένα διαστήματα του χρόνου. Στις τακτικές αποδοχές συνυπολογίζεται και το επίδομα αδείας. Συνεπώς ο μισθωτός θα λάβει το Δώρο Πάσχα προσαυξημένο με τον συντελεστή αδείας ο οποίος ανέρχεται σε 0,04167.

19. Επειδή, εν προκειμένω, η εξαμήνος διάρκεια του συμβατικού αντικειμένου αναμένεται καταρχήν τουλάχιστον και για τους σκοπούς της

Αριθμός απόφασης: 49/2018

κατάρτισης της εκτιμώμενης αξίας του, να εκκινήσει την 1-2-2018 και συνεπώς να διαρκέσει έως και την 31-7-2017. Συνεπώς, όσον αφορά το Δώρο Χριστουγέννων διαρθρώνεται σε 92 ημερολογιακές ημέρες από 1-5-2017 έως και τη λήξη της απασχόλησης (31-7-2017), οι οποίες με τη σειρά τους διαιρούμενες δια των 19 ημερών, προκύπτουν 4,8421 διαστήματα 19 ημερών, για κάθε ένα εκ των οποίων αντιστοιχούν $2/25$ δώρου Χριστουγέννων και επομένως στην εξεταζόμενη περίπτωση αντιστοιχεί ως συνολικό δώρο Χριστουγέννων για την προκείμενη απασχόληση το ποσό των $(4,8421 \times 2/25 \times 586,08 =) 227,03$ ευρώ (κατά στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο). Με την προσαύξηση 4,167% επιδόματος αδείας, η οποία ανέρχεται σε $(197,93 \times 4,167\% =) 9,46$ ευρώ, προκύπτει ως τελικό Δώρο Χριστουγέννων το ποσό των 236,49 ευρώ. Όσον δε αφορά το Δώρο Πάσχα, για το διάστημα από 1-2-2018, το οποίο και λαμβάνεται υπόψη ως το σημείο έναρξης της προκείμενης σύμβασης, άρα και του εξεταζόμενου υποδείγματος απασχόλησης, έως και 30-4-2018, προκύπτουν 89 ημερολογιακές ημέρες και επομένως, το πηλίκο της διαιρέσεως του αριθμού αυτού δια των 8 ημερολογιακών ημερών εργασίας, ανέρχεται σε $(89/8 =) 11,125$, το οποίο πολλαπλασιαζόμενο με την αντιστοιχία του $1/15$ του μισού μισθού, καταλήγει σε γινόμενο 0,74167, το οποίο με τη σειρά του πολλαπλασιαζόμενο επί του ημίσεος του μισθού $(1/2 \times 586,08 = 293,04)$ καταλήγει σε γινόμενο 217,34 ευρώ (κατά στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο), το οποίο προσαυξανόμενο κατά 4,167% ως αναλογία επιδόματος αδείας, ήτοι κατά ποσό $(217,34 \times 4,167\% =) 9,06$ ευρώ καταλήγει σε άθροισμα και τελικό ποσό Δώρου Πάσχα $(217,34 + 9,06 =) 226,40$ ευρώ.

20. Επειδή, με βάση ότι για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας λαμβάνεται υπόψη πως οι εργαζόμενοι προσλαμβάνονται για πρώτη φορά στον εργοδότη, αλλά και στον εν γένει εργασιακό τους βίο, με την έναρξη της προκείμενης σύμβασης, ήτοι την 1-2-2018 και με εξαήμερο σύστημα εργασίας και θα απασχοληθούν στην επιχείρηση έως και την 31-7-2018, όταν και θα λήξει η ισόχρονος με τη διάρκεια του συμβατικού αντικειμένου εργασιακή τους σύμβαση με τον ανάδοχο προκύπτει ότι δικαιούνται 2 ημέρες άδεια για κάθε μήνα απασχόλησης, ήτοι $(24/12 = 2, 6 \times 2 =) 12$ ημέρες άδειας, για τις οποίες θα αμειφθούν κανονικά και επομένως, θα λάβουν και αντίστοιχο, ίσο με τις

Αριθμός απόφασης: 49/2018

αποδοχές αδειάς, επίδομα αδειάς, ήτοι 12 ημερών απασχόλησης, το οποίο δεν υπερβαίνει ούτως ή άλλως το ήμισυ του μηνιαίου μισθού τους (αφού ο μηνιαίος μισθός αντιστοιχεί σε 25 ημέρες και άρα το ήμισυ αυτού στις 12,5). Σημειώνεται δε, ότι όσον αφορά τις αποδοχές και επομένως το επίδομα αδειάς είναι αδιάφορο αν ο εργαζόμενος απασχολείται με πενθήμερη ή εξαήμερη απασχόληση (που σχετίζεται μόνο με τις ημέρες αδειάς που δικαιούται ο εργαζόμενος), αφού οι συνολικές αποδοχές αδειάς παραμένουν ίδιες και στις δύο περιπτώσεις (με τις ανά ημέρα αποδοχές αδειάς στο πενθήμερο σύστημα να πολλαπλασιάζονται με συντελεστή 1,2). Επομένως, ο εργοδότης οφείλει αποδοχές ($12+12=$) 24 ημερών ως αποδοχές και επίδομα αδειάς. Τονίζεται δε, ότι εν προκειμένω και δεδομένου ότι δεν θα απασχολήσει κατά το εξεταζόμενο υπόδειγμα τον μισθωτό για όλη τη διάρκεια του έτους, αλλά η σχέση εργασίας θα λυθεί εντός του 2018, δεν υποχρεούται να του παράσχει την άδεια, αλλά κατά τη λύση εργασίας οφείλει να του παράσχει εις χρήμα κάθε ποσό που ο εργαζόμενος θα δικαιούτο αν σε εκείνο το σημείο ζητούσε τη χορήγηση της άδειας. Επομένως, για την καταρχήν εκτίμηση του εργατικού κόστους, η αναθέτουσα δεν οφείλει να λάβει υπόψη της την τυχόν πραγματική λήψη αδειάς εκ μέρους των απασχολούμενων μισθωτών (όπως θα υποχρεούτο, αν πρόκειτο για σύμβαση με διάρκεια έως τη λήξη του ημερολογιακού έτους) ούτε κατ' αποτέλεσμα το τυχόν κόστος αναπλήρωσης των μισθωτών κατά τις ημέρες αδειάς τους ούτε να αφαιρέσει από τον χρόνο απασχόλησής τους τις αντιστοιχούσες ανά μήνα άδειές τους. Τα 24 οφειλόμενα κατά τα ως άνω ημερομίσθια αντιστοιχούν σε ($24 \times 23,44=$) 562,56 ευρώ ανά μισθωτό. Άρα, το συνολικό κόστος απασχόλησης ανά μισθωτό στην προκείμενη περίπτωση ανέρχεται στο άθροισμα των 6 μηνιαίων μισθών, του αντιστοιχούντων Δώρου Χριστουγέννων και Πάσχα και των αντιστοιχουσών αποδοχών αδειάς και επιδόματος αδειάς και συνολικά, σύμφωνα με τα παραπάνω σε ($6 \times 586,08 + 236,49 + 226,40 + 562,56=$) 4.541,93 ευρώ. Οι παραπάνω αποδοχές αντιστοιχούν σε 25 ημερομίσθια και 40 ώρες εργασίας ανά εβδομάδα. Δεδομένου ότι το συμβατικό αντικείμενο αφορά σύνολο ανά εβδομάδα ωρών εργασίας 812 ωρών, αυτό αντιστοιχεί στην κατά τα ως άνω μισθοδοσία και εν γένει κόστος ($812/40=$) 20,3 μισθωτών. Σημειωτέον, ότι εφαρμόζεται ο ως άνω τρόπος υπολογισμού, ήτοι η μετατροπή των ανά εβδομάδα ωρών απασχόλησης σε αντιστοιχούσες

Αριθμός απόφασης: 49/2018

40ωριες μισθωτών και όχι ο υπολογισμός με βάση το κόστος του ωρομισθίου επί του αριθμού των συνολικών ωρών απασχόλησης (ο οποίος τείνει να είναι μεγαλύτερο αποτέλεσμα από το προκύπτον δια του πολλαπλασιασμού των 40ωριών επί των βασικών αποδοχών), διότι πρώτον ακόμη και αν το άθροισμα των ημερών εργασίας και επομένων και των συνολικών ωρών εντός του όλου διαστήματος της σύμβασης δεν μεταβάλλει, στους μισθωτούς, τον ανά μήνα μισθό, άρα και το γεγονός ότι για εξάμηνο απασχόληση οφείλονται 6 μισθοί (παρότι οι 6 μήνες εν προκειμένω αντιστοιχούν σε 181 ημέρες και όχι 180). Δεύτερον, επειδή ο υπολογισμός του ωρομισθίου (0,006ΧΜΙΣΘΟΣ) συνιστά έναν τρόπο υπολογισμού προκειμένου να υπολογίζονται όποιες προσαυξήσεις βασίζονται επί αυτού καθαυτού του ωρομισθίου (και επομένως δεν είναι δόκιμη η εφαρμογή του για τον υπολογισμό του συνολικού κόστους αποδοχών, το οποίο εξαρτάται από τον μηνιαίο μισθό και όχι το τεχνητά εξαγόμενο ωρομίσθιο) και δεν περιγράφει με απόλυτο τρόπο την αντιστοιχία των πραγματικών ωρών εργασίας εντός του μήνα απασχόλησης (ο οποίος αντιστοιχεί, σε 4 (Φεβρουάριος) έως 4,43 εβδομάδες (μήνες με 31 ημέρες) και για το εξάμηνο διάστημα απασχόλησης εν προκειμένω σε 25,85 εβδομάδες, άρα σε 172,38 ώρες πραγματικής απασχόλησης (με 40 ώρες ανά εβδομάδα) ανά εβδομάδα, αντί για 166,66 που λαμβάνει υπόψη ο πολλαπλασιασμός του μισθού με τον συντελεστή 0,006 για την εύρεση του ωρομισθίου (και επομένως οι πραγματικές ώρες εργασίας είναι περισσότερες από αυτές που λαμβάνονται υπόψη για τη μετατροπή του μισθού σε ωρομίσθιο, άρα το ωρομίσθιο είναι πάντα μεγαλύτερο από το πραγματικό κόστος ώρος εργασίας).

21. Επειδή, επιπλέον, λαμβάνεται υπόψη ότι κατά το διάστημα απασχόλησης (1/2/2018-31/7/2018) υφίστανται 25 Κυριακές και περαιτέρω οι ημέρες της Δευτέρας του Πάσχα (Δευτέρα, 9/4) και της Εργατικής Πρωτομαγιάς (Δευτέρα, 1/5), οι οποίες είναι για τον ιδιωτικό τομέα οι μόνες (πλην Κυριακών) κατά νόμο υποχρεωτικές αργίες εντός του παραπάνω διαστήματος, άρα συνολικά (25+2=) 27 μη εργάσιμες ημέρες, κατά τις οποίες όμως ο ανάδοχος υποχρεούται να απασχολήσει το προσωπικό του με τις ίδιες ώρες συνολικής απασχόλησης όπως κάθε άλλη ημέρα. Με δεδομένο, ότι για τον παρόντα υπολογισμό δεν λαμβάνεται υπόψη ότι θα απασχοληθεί

Αριθμός απόφασης: 49/2018

το ίδιο προσωπικό με τις υπόλοιπες ημέρες (και έτσι δεν ανακλύπτουν ζητήματα μεταφοράς της ημέρας ανάπαυσης) προκύπτει ως σύνολο ωρών εντός του συμβατικού αντικειμένου που θα υπολογιστούν με το προσαυξημένο κατά 75% ωρομίσθιο, οι $(27 \times 116 =)$ 3.132 ώρες. Σημειώνεται δε, ότι όσον αφορά αυτές τις ώρες έχει ήδη ληφθεί υπόψη η βασική, ήτοι άνευ της προσαύξησης, αμοιβή τους, αφού για την αντιστοιχία των εβδομαδιαίων ωρών εργασίας σε αυτή που αναλογεί σε 20,3 κανονικά 40ωρα ανά εβδομάδα μισθωτών, έχουν ληφθεί υπόψη όλες οι ημέρες της εβδομάδας και του μήνα αδιακρίτως. Επομένως, απομένει πλέον να προστεθεί ειδικώς η κατά 75% προσαύξηση επί του ωρομισθίου των ωρών που αφορούν εργασία σε Κυριακές και αργίες. Αυτή ανέρχεται σε $(3.132 \times 3,52 \times 75\%)$ ευρώ, δηλαδή 8.268,48 ευρώ. Συνεπώς, το σύνολο του εργατικού κόστους προ εργοδοτικών εισφορών ανέρχεται στο άθροισμα της παραπάνω προσαύξησης με το γινόμενο των συνολικών αποδοχών για εξάμηνη απασχόληση, από 1-2-2017 έως και 31-7-2017, που αντιστοιχεί σε 20,3 εργαζόμενους και συγκεκριμένα σε $(20,3 \times 4.541,93 + 8.268,48 =)$ 100.469,66 ευρώ. Σημειώνεται, δε ότι δεν λαμβάνεται για τα παραπάνω υπόψη νυκτερινή εργασία, καθώς η διακήρυξη δεν αναφέρει σχετικό ωράριο για το δείπνο στις σελ. 16-17, επαφίοντας τον καθορισμό αυτόν, στο Τμήμα Διατροφής του νοσοκομείου, εξυπακούεται δε ότι η αναθέτουσα θα πρέπει να προσαυξήσει αναλόγως το ως άνω κόστος στην περίπτωση που τελικώς πρόκειται να λάβει χώρα εργασία κατά τις οικείες ώρες.

22. Επειδή, τα κατά τη διακήρυξη, σελ. 15-16, οριζόμενα καθήκοντα των τραπεζοκόμων, οι οποίοι συνολικά θα απασχολούνται για $(7 \times 8 + 9 \times 4 =)$ 92 ώρες ημερησίως και 644 ώρες εβδομαδιαίως, καλύπτουν και αντικείμενο καθαριότητας σε νοσοκομεία (*“Αναλυτικότερα οι τραπεζοκόμοι: ... Μετά το πέρας της διανομής συλλέγουν και πλένουν τα πιάτα, μαχαιροπήρουνα, δίσκους, φλιτζάνια κλπ. στα οποία γίνεται καταμέτρηση και παράδοση- παραλαβή σε κάθε βάρδια. Ακολουθούν το πρόγραμμα καθαριότητας, το οποίο έχει συνταχθεί από το Τμήμα Διατροφής. Καθαρίζουν τα τροχήλατα στον ειδικό διαμορφωμένο χώρο του μαγειρείου και τα απολυμαίνουν. Στο τέλος κάθε γεύματος φροντίζουν για την απομάκρυνση των σκουπιδιών από τους χώρους διανομής των τροφίμων. Αφού συλλέξουν*

Αριθμός απόφασης: 49/2018

τα σκουπίδια σε κατάλληλους πλαστικούς σάκους καλά κλεισμένους, τα μεταφέρουν σε σημείο που το Νοσοκομείο ορίζει ως σημείο συλλογής σκουπιδιών για την οριστική απομάκρυνσή τους από το Νοσοκομείο.”), ήτοι εργασίες υπαγόμενες στην περ. 31 του ισχύοντος Πίνακα Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελματών (υπ’ αριθμ. Φ. 10221/26816/929/2.12.2011 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων). Η δε εργοδοτική εισφορά για το προκείμενο είδος απασχόλησης είναι αυτό του Κωδικού Πακέτου Κάλυψης 3 περί Μισθωτών Απασχολούμενων σε Βιομηχανικές-Βιοτεχνικές και Λοιπές Επιχειρήσεις (Ασθενείας-Συντάξεως-Βαρέα-ΕΤΕΑΕΠ-ΒΑΡΕΑ ΕΤΕΑΕΠ-ΟΑΕΔ-ΟΕΚ-ΟΕΕ), ήτοι 27,21% που επιβάλλεται για το σύνολο των ωρών εργασίας επί του ωρομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, δεδομένου ότι η ληπτέα υπόψη από το ΙΚΑ απασχόληση είναι αυτή του εργατοτεχνίτη, λόγω και του είδους της απασχόλησης που δηλώνεται για τον εργαζόμενο, ανεξαρτήτως τρόπου πραγματικής αμοιβής του. Το ωρομίσθιο υπολογίζεται με πολλαπλασιασμό του ημερομισθίου επί 6 και διαίρεση δια των 40 προβλεπόμενων εβδομαδιαίως ωρών εργασίας (άρα με πολλαπλασιασμό του με το $6/40=15\%$) και προκειμένου για το κατώτατο νόμιμο ημερομίσθιο εργαζομένων άνω των 25 ετών (26,18 ευρώ), το αντιστοιχούν ωρομίσθιο είναι ($26,18 \times 15\% =$) 3,93 ευρώ, επί του οποίου επιβάλλεται η ως άνω εργοδοτική εισφορά, ήτοι ($27,21\% \times 3,93 =$) 1,069 ευρώ ανά ώρα. Για τις λοιπές ειδικότητες που δεν υπάγονται στα Βαρέα και Ανθυγιεινά, η αντίστοιχη εισφορά υπολογίζεται με τον κοινό συντελεστή 25,06% και ανέρχεται σε ($25,06\% \times 3,93 =$) 0,984 ευρώ ανά ώρα. Δεδομένου, ότι κατά τα ως άνω από τις 116 ώρες παρεχόμενης εργασίας προς τον ανάδοχο ημερησίως, οι 92 αφορούν βαρεία και ανθυγιεινή απασχόληση και οι υπόλοιπες 24 ώρες κοινή εργασία, η συνολική ανά ημέρα εργοδοτική εισφορά ανέρχεται σε ($92 \times 1,069 + 24 \times 0,984 =$) 121,964 ευρώ και συνολικά για τις 181 ημέρες που θα διαρκέσει η σύμβαση σε ($181 \times 121,964 =$) 22.075,48 ευρώ. Ειδικώς, για την αναλογούσα εργοδοτική εισφορά επί των προσαυξήσεων εργασίας σε αργία στις ως άνω 3.132 ώρες εργασίας κατά τις αργίες, εκ των οποίων οι ($27 \times 92 =$) 2.484 αφορούν βαρεία και ανθυγιεινή απασχόληση και οι ($27 \times 24 =$) 648 απασχόληση κοινής ασφάλισης, αυτή ανέρχεται σε ($2484 \times 75\% \times 1,069 =$) 1.991,55 ευρώ και ($648 \times 75\% \times 0,984 =$) 478,22 ευρώ αντίστοιχα και συνολικά ($1991,55 + 478,22 =$) 2.469,76 ευρώ. Ούτως, συνολικά

Αριθμός απόφασης: 49/2018

οι εργοδοτικές εισφορές των ωρών απασχόλησης και των προσαυξήσεων αργιών ανέρχονται κατ' ελάχιστο σε $(22075,48+2469,76=)$ 24.545,25 ευρώ. Περαιτέρω, θα πρέπει να προστεθούν εργοδοτικές εισφορές για Δώρο χριστουγέννων, Δώρο Πάσχα, αποδοχές αδειάς και επίδομα αδειάς, όπως αναλογούν στο κατώτατο ημερομίσθιο. Σύμφωνα, με όσα έγιναν δεκτά στις σκ. 18-19, το Δώρο Χριστουγέννων ανέρχεται αντίστοιχα σε 250,78 ευρώ, πλέον 10,45 ευρώ προσαύξησης επιδόματος αδειάς και συνολικά 261,23 ευρώ, το Δώρο Πάσχα σε 291,25 ευρώ, πλέον 12,14 ευρώ ως προσαύξησης επιδόματος αδειάς και συνολικά 303,39 ευρώ, ενώ οι αποδοχές και το επίδομα αδειάς ανέρχονται σε 12 και 12 αντίστοιχα ημερομίσθια, ήτοι $(24 \times 26,18=)$ 628,32 ευρώ και συνολικά αντιστοιχούν αθροιστικά ανά απασχολούμενο σε $(261,23+291,25+628,32=)$ 1.180,80 ευρώ και αυτά αναλογούν σε 20,3 ισοδύναμους απασχολούμενους 40ώρου και συνολικά σε $(20,3 \times 1180,80=)$ 23.790,24 ευρώ. Βάσει της ως άνω κατανομής των 116 ωρών μεταξύ 92 ωρών όπου αντιστοιχεί εισφορά 27,21% και 24 ωρών όπου αντιστοιχεί ποσοστό 25,06%, προκύπτει μέσο ποσοστό εισφοράς $[(92 \times 27,21 + 24 \times 25,06) / 116 =]$ 26,765% και ούτως επί των ως άνω 23.790,24 ευρώ αντιστοιχεί εργοδοτική εισφορά $(23790,24 \times 26,765\% =)$ 6.415,63 ευρώ. Συναθροιζόμενης με την παραπάνω εισφορά 24.545,25 ευρώ, προκύπτει συνολική εργοδοτική εισφορά 30.960,88 ευρώ. Επομένως, το συνολικό εργατικό κόστος ανέρχεται κατ' ελάχιστο σε $(100.469,66 + 30.960,88 =)$ 131.430,54 ευρώ, ήτοι ποσό ήδη μεγαλύτερο του προϋπολογισμού της διακήρυξης (που ανέρχεται σε 127.980 ευρώ πλην ΦΠΑ).

23. Επειδή, εξάλλου ότι η απασχόληση των μισθωτών για μεγαλύτερο διάστημα αυξάνει τις ημέρες αδειάς και επομένως τις αποδοχές και το επίδομα αδειάς, ενώ η προεκτεθείσα αρχική εκτίμηση δεν έλαβε υπόψη της επιπλέον κόστη εξαιτίας απουσίας υπαλλήλων λόγω ασθένειας ή κάθε άλλου λόγου και κατ' αποτέλεσμα κόστος αναπλήρωσης έκτακτων απουσιών ούτε επιπλέον κόστη υπερωριών που δύνανται ανά περίπτωση να προκύψουν ούτε την τυχόν απασχόληση προσωπικού που λαμβάνει επίδομα γάμου λόγω συνέχισης της καταβολής του εκ του εργοδότη από ελευθεριότητα, μετά τη νομοθετική κατάργησή του ως υποχρεωτικού. Συνεπώς, το παραπάνω ποσό συνολικού εργασιακού κόστους που

Αριθμός απόφασης: 49/2018

υπολογίστηκε βάσει απασχόλησης προσωπικού που λαμβάνει τον βασικό μισθό άνω των 25 ετών χωρίς προσαύξηση προϋπηρεσίας, πρέπει να προσαυξηθεί περαιτέρω για κάλυψη κάθε άλλου απρόβλεπτου είδους δαπάνης απασχόλησης. Μια ελάχιστη εύλογη βάση για αυτή την προσαύξηση ανέρχεται σε ποσοστό 3% (και τούτο ασχέτως μάλιστα ότι κατά την ως άνω σκ. 22, οι εργοδοτικές εισφορές, ως υπολογιζόμενες επί των αμοιβών συστήματος ημερομισθίου αυξάνονται, εξ ορισμού, σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτόν της ανά περίπτωση αύξησης του κόστους αποδοχών, το οποίο κατά τα παραπάνω υπολογίστηκε με βάση σύστημα αμοιβής με μισθό), το οποίο είναι μεν αρκετά χαμηλό ώστε να μην αυξάνει σημαντικά τον προϋπολογισμό της διακήρυξης, πλην όμως κάθε επιπλέον μείωσή του, συνιστά εν τοις πράγμασι λήψη υπόψη μη ρεαλιστικών και όλως θεωρητικών παραδοχών, οι οποίες δεν δύνανται να συντρέχουν κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, σε μια σύμβαση του άρ. 68 Ν. 3863/2010 ή μια, όπως εν προκειμένω, άλλου είδους σύμβαση εντάσεως εργασίας, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων και έτσι διακινδυνεύει σοβαρά την υποβολή ουσιαστικά νόμιμων οικονομικών προσφορών και την αληθινή κάλυψη του πραγματικού εργατικού και ασφαλιστικού κόστους (επί παραδείγματι, απλώς και μόνο η προσθήκη της παραμέτρου ανάγκης αναπλήρωσης εκτάκτων απουσιών έστω για 2 ημέρες ανά εργαζόμενο εντός των 6 μηνών της σύμβασης αρκεί για την αύξηση του συνολικού εργατικού κόστους κατά 1,1%, ενώ η λήψη υπόψη της παραμέτρου ότι οι εργαζόμενοι απασχολούνται από το προηγούμενο έτος στον εργοδότη και επομένως δικαιούνται μεγαλύτερη άδεια, αρκεί για την κατ' ελάχιστο αύξηση του συνολικού εργατικού κόστους κατά 1,09%). Κατ' αποτέλεσμα, όλων των παραπάνω, το ελάχιστο εργατικό κόστος που η αναθέτουσα όφειλε να λάβει υπόψη της ως εκτίμηση για τον σχηματισμό του προϋπολογισμού της διακήρυξης, δεν δύνατο, στην προκείμενη περίπτωση να είναι μικρότερο από $(131.430,54 \times 1,03 =) 135.373,46$ ευρώ, ήτοι ποσό από μόνο του μεγαλύτερο από το σύνολο του προϋπολογισμού της προσβαλλόμενης διακήρυξης (που ανέρχεται σε ποσό 127.980,00 ευρώ χωρίς ΦΠΑ) και μάλιστα χωρίς καν να ληφθεί υπόψη καμία άλλη, πηγή κόστους και δη διοικητικά-λειτουργικά έξοδα μεταξύ των οποίων και τα αναλώσιμα και περιθώριο εργολαβικού κέρδους.

Αριθμός απόφασης: 49/2018

24. Επειδή, εν προκειμένω ως αναλώσιμα προβλέπονται αποκλειστικά οι στολές εργασίας που θα πρέπει να αποκτηθούν το πρώτον για την εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου και θα αναλωθούν εντός της διάρκειας αυτού (λόγω των συμβόλων που κατά τη διακήρυξη πρέπει να φέρουν), ενώ ως επιπλέον διακριτό κόστος εκτέλεσης της σύμβασης προκύπτει και η εκπαίδευση του προσωπικού. Είναι δε εύλογο ότι για κάθε εργαζόμενο πρέπει να αποκτηθούν τουλάχιστον 3 στολές εργασίας (δεδομένου ότι κυκλικά θα υποβάλλονται σε καθαρισμό), για τις οποίες το εύλογο, βάσει και της κοινής πείρας κόστος ανέρχεται για περίπτωση μαζικής αγοράς σε ποσό 20 ευρώ ανά τεμάχιο άνευ ΦΠΑ. Οι δε ταυτόχρονες θέσεις εργασίας κατά τη διακήρυξη ανέρχονται σε 20, ενώ παρότι δύνανται να απασχοληθούν περισσότερα άτομα εκ περιτροπής και κυκλικά, δεν παρίσταται λόγος να διαφοροποιηθούν αυτές αναλόγως φύλου ή σε περισσότερα μεγέθη με τον ανάδοχο να μπορεί να προβεί σε ανακατανομή τους χωρίς ανάγκη περαιτέρω αγορών για κάθε επιμέρους υπάλληλο όντως απασχοληθεί. Θα πρέπει επίσης να προσυζητηθεί το οικείο ποσό κατά τουλάχιστον 10% ως κόστος επιδιορθώσεων, καταστροφών, απωλειών και αντικατάστασης και έτσι, το συνολικό κόστος για αυτό το αναλώσιμο ανέρχεται σε $(1,1 \times 20 \times 3 \times 20 =) 1.320$ ευρώ. Πέραν τούτου, λόγω και του είδους του αντικειμένου της σύμβασης, δεν προβλέπεται η χρήση λοιπών συγκεκριμένων, πλην της γενικής διοικητικής υποδομής του, τεχνικών μέσων, υλικών, εξοπλισμού του αναδόχου ή λήψης υπηρεσιών από τρίτους, πλην της εκπαίδευσης, χωρίς όμως η διακήρυξη να αναφέρει τυχόν ελάχιστο χρόνο αυτής και ούτως δύνανται να συμπιεστεί το οικείο κόστος σε ποσό που κατ' εύλογη κρίση δεν θα υπερβαίνει τα 30 ευρώ ανά εκπαιδευόμενο. Δεδομένου, ότι θα απασχοληθεί μεγαλύτερος αριθμός εργαζόμενων από τις 20 θέσεις εργασίας, ώστε να καλύπτεται κυκλικά το σύνολο των απαιτούμενων ανά εβδομάδα 812 ωρών και επομένως το οικείο ποσό θα πρέπει κατ' ελάχιστον να προσυζητηθεί κατά 50% ως εύλογο συνολικό κόστος για εκπαίδευση προσωπικού πρέπει να υπολογιστεί αυτό των $(20 \times 30 \times 1,5 =) 900$ ευρώ. Επομένως, τα δύο ως άνω διακριτά κόστη της ένδυσης και της εκπαίδευσης πρέπει να υπολογιστούν κατ' ελάχιστον σε 2.220 ευρώ κατά την κατάστρωση της εκτιμώμενης αξίας της διακήρυξης. Περαιτέρω, θα πρέπει να προσυζητηθεί αυτή με τα λοιπά διοικητικά-λειτουργικά και απρόβλεπτα έξοδα

Αριθμός απόφασης: 49/2018

(αντικατάσταση τυχόν κατεστραμμένου υλικού της αναθέτουσας από το προσωπικό του αναδόχου και εποπτεία, όπως προβλέπονται αυτά κατά τα παραπάνω εντός της διακήρυξης, νομικά, πιστωτικά και λοιπά κόστη συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης και για το σύνολο της εκτέλεσης της σύμβασης και κάθε άλλο διοικητικό-λειτουργικό κόστος). Δεδομένου, όμως, ότι ήδη αφαιρέθηκαν τα κόστη ένδυσης και εκπαίδευσης και η συγκεκριμένη διακήρυξη δεν προβλέπει χρήση κάποιου άλλου τεχνικού μέσου και εξοπλισμού του αναδόχου ή κάποιο έτερο, διακριτό και αξιοσημείωτο έξοδο, εν προκειμένω η προσαύξηση για επιπλέον διοικητικά-λειτουργικά έξοδα αρκεί να ανέρχεται, κατ' εύλογη κρίση σε ποσοστό 3% του συνολικού εργατικού κόστους, δηλαδή σε $(135.373,46 \times 3\%) = 4.061,20$ ευρώ. Το ποσό αυτό αθροιζόμενο με τα παραπάνω διακριτά λειτουργικά κόστη των 2.220 ευρώ, ανέρχεται σε συνολικό διοικητικό-λειτουργικό κόστος $(4.061,20 + 2.220) = 6.281,20$ ευρώ (το οποίο σημειωτέον ανέρχεται, αθροιστικά, σε μόλις 4,64% επί του εργατικού κόστους) και έτσι, η εκτίμηση για το συνολικό εργολαβικό κόστος ως άθροισμα του συνολικού εργατικού κόστους και του συνολικού διοικητικού-λειτουργικού κόστους, διαμορφώνεται σε $(135.373,46 + 6.281,20) = 141.654,66$ ευρώ. Επ' αυτού του ποσού, εφαρμόζεται συντελεστής περιθωρίου εργολαβικού κέρδους 3%, που αντιστοιχεί σε ποσό $(141.654,66 \times 3\%) = 4.249,64$ ευρώ και το τελικό ποσό εκτιμώμενης εύλογης καθαρής, μετά κρατήσεων (βλ. αμέσως παρακάτω σκ. 25 για το τελικό προ κρατήσεων ποσό), προσφοράς διαμορφώνεται έτσι σε $(141.654,66 + 4.249,64) = 145.904,30$ ευρώ.

25. Επειδή, στο ως άνω ποσό θα πρέπει, όμως, να συνυπολογιστούν και οι κρατήσεις που θα διενεργηθούν επί της εργολαβικής αμοιβής, πλην, όπως προαναφέρθηκε της κράτησης φόρου, ώστε η τελική καθαρή μετά κρατήσεων προσφορά να εξισωθεί με το παραπάνω ποσό. Επομένως, το οικείο ποσό θα πρέπει να προσαυξηθεί κατά ποσοστό τέτοιο, ώστε μετά την αφαίρεση των λοιπών, πλην φόρου, κρατήσεων, να απομείνει το ως άνω ποσό ως καθαρή πλην φόρων αμοιβή. Το ποσό της προσαύξησης αυτής υπολογίζεται ως ακολούθως. Κατά τον νόμο και τη διακήρυξη, επί της αμοιβής του αναδόχου κρατώνται ποσοστό 0,06% πλέον τέλους χαρτοσήμου και πλέον εισφοράς ΟΓΑ επί του χαρτοσήμου υπέρ ΕΑΑΔΗΣΥ και ακριβώς το

Αριθμός απόφασης: 49/2018

ίδιο υπέρ ΑΕΠΠ και ανά κάθε μία συνολικό ποσοστό $0,06\% \times [1 + (3\% \times 1,2)] = 0,06\% \times 1,036 = 0,06216\%$, ως και ποσοστό $0,02\%$ υπέρ ΓΔΔΣΠ (κατ' άρθρ. 36 παρ. 1 και 5 Ν. 4412/2016, αφού η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης υπερβαίνει τις 60.000 ευρώ), ήτοι συνολικά ποσοστό $(0,06216\% + 0,06216\% + 0,02\% =) 0,14432\%$. Μετά την αφαίρεση αυτού του ποσοστού θα κρατηθεί, επί του εναπομείναντος ποσού του τιμολογίου, μετά την παραπάνω αφαίρεση των ποσών που παρακρατούνται υπέρ τρίτων (στη σχετική ΥΑ δεν αναφέρεται η αφαίρεση και του παρακρατούμενου φόρου, που δεν νοείται ως παρακράτηση υπέρ τρίτου), και ποσοστό 2% κατά τη με αριθμ. ΔΥ6α/Γ.Π./οικ. 36932/17-3-2009 Κ.Υ.Α. σε εφαρμογή του άρθρου 3 του Ν. 3580/2007 υπέρ "Κεφαλαίου Κοινωνικής και Ανθρωπιστικής Ανάπτυξης". Ούτως, από τη συνολική αμοιβή του αναδόχου, η καθαρή αμοιβή που θα απομείνει ανέρχεται σε ποσοστό $(1 - 0,02) \times (100 - 0,14432 - 8) = 0,98 \times 99,85568 = 97,8585664\%$ της συνολικής αμοιβής (δηλαδή συνολική κράτηση $2,1414336\%$). Προκειμένου, η καθαρή μετά των ως άνω κρατήσεων, πλην φόρου, αμοιβή να ανέλθει στο τελικό ποσό της εκτιμώμενης εύλογης καθαρής, μετά κρατήσεων, προσφοράς θα πρέπει να προσαυξηθεί κατά ποσοστό $(100/97,8585664 =) 2,188294\%$ και έτσι η τελική εκτιμώμενη αξία υπολογίζεται, κατ' ελάχιστο, σε $(145.904,30 \times 1,02188294 =) 149.097,12$ ευρώ.

26. Επειδή, συνεπεία όλων των παραπάνω, η προ ΦΠΑ εκτιμώμενη αξία της διακήρυξης (127.980 ευρώ) είναι χαμηλότερη και μάλιστα κατά πολύ (και συγκεκριμένα κατά $16,5\%$) του ως άνω ποσού (149.097,12) που κατά τους παραπάνω υπολογισμούς συνιστά το ελάχιστο όριο για καταρχήν εκτίμηση της αληθούς εκτιμώμενης αξίας της προκειμένης συμβάσεως, λαμβανομένης υπόψη μιας επιμέρους και ρεαλιστικής εκτίμησης του εργατικού κόστους, του διοικητικού-λειτουργικού κόστους και του τυχόν περιθωρίου εργολαβικού κέρδους. Όπως δε προαναφέρθηκε στη σκ. 22 η εκτιμώμενη αξία της προσβαλλόμενης διακήρυξης είναι ανεπαρκής για την κάλυψη έστω και αυτού του βασικού εργατικού κόστους, ανεξαρτήτως μάλιστα τρόπου υπολογισμού της εργοδοτικής εισφοράς. Εξάλλου, ο προϋπολογισμός της διακήρυξης, εκτός του ότι κατά τα ως άνω δεν λαμβάνει υπόψη ούτε κάθε φύσεως διοικητικά-λειτουργικά έξοδα, ακόμη και όσα προκύπτουν ευθέως από τις ίδιες τις ρητές απαιτήσεις της διακήρυξης (όπως ένδυση, εκπαίδευση,

Αριθμός απόφασης: 49/2018

εποπτεία) ούτε περιθώριο κέρδους των υποψηφίων αναδόχων, εν τέλει δεν επαρκεί ούτε καν για την κάλυψη του ίδιου του ελάχιστου, όλως θεωρητικού και προ απροβλέπτων και συνυπολογισμού κάθε επιμέρους κόστους επιπλέον αδειών, απουσιών, αντικατάστασης, υπερωριών, εργατικού κόστους, το οποίο κατά τα ως άνω υπολογίστηκε σε 131.430,54 ευρώ, υπό το ευνοϊκό μάλιστα υπέρ της αναθέτουσας σενάριο υπολογισμού των αποδοχών βάσει πληρωμής με μηνιαίο μισθό και όχι με ημερομίσθιο. Σημειωτέον δε, ότι ακόμη και αν οι εργοδοτικές εισφορές υπολογίζονταν ως απλή προσαύξηση επί των αποδοχών, ήτοι όπως στο πλαίσιο του υπολογισμού τους βάσει μισθού και ακόμη και αν, συγχρόνως, δεν εφαρμοζόταν ο επαυξημένος συντελεστής περί βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών επί του μεγαλύτερου μέρους των ωρών απασχόλησης, αλλά ο απλός συντελεστής 25,06%, τότε και πάλι, και μάλιστα προ του υπολογισμού οιασδήποτε προσαύξησης λόγω απρόβλεπτης εργατικής δαπάνης πολλώ δε μάλλον διοικητικού κόστους ή κέρδους, το προκύπτον ποσό θα υπερέβαινε από μόνο του τον προϋπολογισμό της διακήρυξης. Τούτο, διότι το εργατικό κόστος θα προέκυπτε ως $(100.469,66 \times 1,2506 =) 125.647,36$ ευρώ. Αν το ποσό αυτό προσαυξηθεί αποκλειστικά και μόνο με τις αναγκαστικές και εκ του νόμου και τις διακήρυξης προβλεπόμενες, πλην παρακράτησης φόρου κρατήσεις υπέρ ΑΕΠΠ, ΕΑΑΔΗΣΥ, ΓΓΔΣΠ και “Κεφαλαίου Κοινωνικής και Ανθρωπιστικής Ανάπτυξης” (η οποία προσαύξηση καταλήγει σε τελικό ποσό $1,02188294 \times 125.647,36 = 128.396,89$ ευρώ), προκύπτει ποσό μεγαλύτερο κατά 416,89 ευρώ από τον προϋπολογισμό της διακήρυξης. Δηλαδή, για να προκύψει το ως άνω ελάχιστο και όλως θεωρητικό και μη ρεαλιστικό βασικό εργατικό κόστος, το τιμολόγιο του αναδόχου θα έπρεπε να ανέρχεται σε 128.396,89 ευρώ, ήτοι ποσό μεγαλύτερο από την εκτιμώμενη αξία της διακήρυξης. Αντίστροφα, αν από την εκτιμώμενη αξία της διακήρυξης αφαιρεθούν αποκλειστικά και μόνο οι κρατήσεις 2,1414336% (οι οποίες είναι, σημειωτέον, μικρότερες από τις αναφερόμενες από τον προσφεύγοντα στην προσφυγή του, 2,14432%, καθώς ο προσφεύγων εσφαλμένα υπολογίζει την κράτηση 2% υπέρ “Κεφαλαίου Κοινωνικής και Ανθρωπιστικής Ανάπτυξης” επί του συνόλου, ήτοι το 100% του τιμολογίου, αντί επί του εναπομείναντος μέρους αυτού μετά την αφαίρεση των λοιπών υπέρ τρίτων κρατήσεων, σύμφωνα με το γράμμα της οικείας ΥΑ) θα απομείνει ποσό 125.239,39 ευρώ,

Αριθμός απόφασης: 49/2018

δηλαδή ποσό κατά 407,97 ευρώ μικρότερο από το ελάχιστο εργατικό κόστος που προκύπτει βάσει των ευνοϊκότερων υπέρ της αναθέτουσας μεθόδων υπολογισμού τόσο για τις αποδοχές όσο και για τις εργοδοτικές εισφορές και δη χωρίς καν λήψη υπόψη περί προσαύξησης των τελευταίων λόγω τυχόν βαρείας και ανθυγιεινής εργασίας, όλα αυτά δε συγχρόνως άνευ καν συνυπολογισμού απροβλέπτων προσαυξήσεων εργατικού κόστους και κόστους αναπλήρωσης προσωπικού, και περαιτέρω άνευ συνυπολογισμού οποιουδήποτε ποσού για διοικητικά-λειτουργικά έξοδα, μεταξύ των οποίων και τα αναλώσιμα ούτε για κέρδος του τυχόν αναδόχου. Συνεπώς, η διακήρυξη ως εκδοθείσα επί του ως άνω προϋπολογισμού και επί της ως άνω εκτιμώμενης αξίας των 127.980 ευρώ, είναι παράνομη ως αντικείμενη όχι μόνο στην αρχή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού και ως μη επιτρέπущα την προσέλκυση βιώσιμων και νόμιμων προσφορών, αλλά και στην αρχή της τήρησης, εντός του πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας, αφού κατά τα παραπάνω είναι αδύνατον να καταλήξει σε σύναψη σύμβασης, στο πλαίσιο της οποίας θα δύναται να καλυφθεί το εργατικό και κοινωνικοασφαλιστικό κόστος.

27. Επειδή, κατ' ακολουθία, η προσβαλλόμενη προκήρυξη ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση είναι ακυρωτέα καταρχήν κατά το μέρος της που θεσπίζει την εκτιμώμενη αξία των 127.980 ευρώ. Όμως, η εκτιμώμενη αξία μιας διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης συνιστά θεμέλιο της όλης διαδικασίας και από αυτήν εξαρτάται πλήθος όρων αυτής ως και βάση υπολογισμού και όρο για τη λειτουργία του ίδιου του κριτηρίου ανάθεσης, αφού θέτει ανώτατο όριο οικονομικής προσφοράς (και συνεπώς επηρεάζει την προσφερόμενη τιμή, η οποία συνιστά είτε το μόνο κριτήριο ανάθεσης είτε έναν από τους δύο συντελεστές αυτού στην ειδικότερη περίπτωση της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει σχέσης ποιότητας/τιμής). Η δε ακυρότητα, ως και η κατ' αποτέλεσμα αυτής τροποποίησή της εκτιμώμενης αξίας, επιδρά αυτομάτως επί του συνόλου των εγγράφων της σύμβασης, ως και των ίδιων των προπαρασκευαστικών της διαδικασίας ανάθεσης ενεργειών (έγκριση προϋπολογισμού και ανάληψη υποχρέωσης, τυχόν τροποποίηση προϋπολογισμού εφόσον δεν υφίσταται σχετικό αναγκαίο υπόλοιπο στον

Αριθμός απόφασης: 49/2018

οικείο κωδικό έγκριση νέων τευχών και εξής), οι οποίες, κατ' αποτέλεσμα θα πρέπει εξαρχής και αυτονόητα να επαναληφθούν. Επομένως, δεν είναι εκ των πραγμάτων δυνατή, εν προκειμένω, η ακύρωση τυχόν μέρους ή απλώς ειδικότερων όρων της διακήρυξης και πρέπει αυτή να ακυρωθεί στο σύνολό της.

28. Επειδή, συνεπεία της προηγούμενης σκέψης, πρέπει να αναπεμφθεί η υπόθεση στην αναθέτουσα, ούτως ώστε αυτή, ασκώντας εκ νέου και κατά σύμφωνο με τον νόμο αυτή τη φορά τρόπο, την καταρχήν διακριτική της ευχέρεια για κατάρτιση της εκτιμώμενης αξίας της διαδικασίας, να επανυπολογίσει και να επαναπροσδιορίσει αυτήν, με όποια πρότερη προπαρασκευαστική ενέργεια τυχόν απαιτηθεί κατά τις διατάξεις περί λογιστικού και διοίκησης της αναθέτουσας, τροποποιώντας αντιστοίχως και κατά το μέρος που η οικεία τροποποίηση συνέχεται με τη μεταβολή της εκτιμώμενης αξίας, και κάθε εν γένει έγγραφο της σύμβασης και της διαδικασίας. Η νέα εκτιμώμενη αξία θα πρέπει να εξαχθεί κατά τρόπο τέτοιο και κατά διαδικασία εκτίμησης που θα καταλήγουν σε αποτέλεσμα που καλύπτει το ελάχιστο εύλογο συνολικό εργατικό κόστος, το εύλογο διοικητικό-λειτουργικό κόστος και το εύλογο ελάχιστο περιθώριο κέρδους ως και τις νόμιμες κρατήσεις. Ο επανυπολογισμός ως και η κατ' αποτέλεσμα, κατάρτιση νέας εκτιμώμενης αξίας θα πρέπει να λάβουν χώρα κατά την ασκούμενη εντός των νομίμων ορίων της, διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας, βάσει των όποιων απαιτήσεων και αναγκών αυτής και του φυσικού-τεχνικού αντικειμένου που θα θέτει η νέα τυχόν προκήρυξη που τυχόν εκδώσει, με τήρηση των κατά νόμο προβλέψεων περί αποδοχών και κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων του εργοδότη, όπως αυτές τυχόν θα ισχύουν τυχόν κατά τον χρόνο έκδοσης της νέας προκήρυξης, αλλά και σε συμφωνία με τους κανόνες, τις αρχές και τα άκρα όρια που θέτει η παρούσα Απόφαση.

29. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέβαλε ο προσφεύγων.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δέχεται την Προδικαστική Προσφυγή.

Ακυρώνει την υπ' αριθ. 160/2017 Προκήρυξη Ηλεκτρονικής Ανταγωνιστικής Διαδικασίας με Διαπραγμάτευση με χρήση της Πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ, για την ανάθεση «ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΦΑΓΗΤΟΥ» ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ (CPV 553220000-3), ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ 127.980,00 ΕΥΡΩ ΧΩΡΙΣ Φ.Π.Α. ΓΙΑ ΕΞΙ (6) ΜΗΝΕΣ, του Γενικού Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο».

Αναπέμπει στην αναθέτουσα προκειμένου αυτή να προβεί σε ο,τι προβλέπει η σκέψη 28 της παρούσας Απόφασης.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου στον Προσφεύγοντα.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 19-1-2018 και εκδόθηκε την 22-1-2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΔΙΑΘΕΣΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΠΑΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ